



Julen 1960



Hon som "tjänar de flackande ljusen i Orlando"

(Ur Per Wästbergs "På svarta listan")

»— — Så talade Lilian Ngoyi som ledde kvinnornas kampanj mot passböckerna. Hon var 46 år och såg ut som 30, hennes ansikte på en gång moderligt och okynligt. Hon var ensam kvinna i Kongressens styrelse och hånade männen för deras feghet att inte bränna passen och gå i fängelse. Kvinnorna — som brukade jorden i den gamla stamtillvaron medan männen rökte pipa under skuggträden — är de som arbetar beslutsammast för Sydafrikas framtid. Lilian Ngoyi står bakom dessa processioner som regeringen fruktar mest: de lugna glada kvinnorna med uppåtskräckta tummar, svängande höfter och vilda hänskratt.

På estraden var hon hemmastadd. Hon rörde inte fötterna, men kroppen och armarna gestikulerade, ansiktet uttryckte vad hon tänkte. Inget förberett, inte heller något vädjande: hon kom direkt från symaskinen i Orlando där hon gjorde kongressblusar, och nu gav hon liv och mod åt dem som lyssnade:

— Träden har huggits ner i Meadowlands. Husen reses i ett öppet fångläger där vi ska vistas resten av vårt liv. Vi kan inte lova er något utom tårar och blodsutgjutelse. Ni ska aldrig spilla andras blod, men själva kommer ni att mista blod. Redan har kvinnor dött i kampen mot passlagarna. Deras barn har slagits till krymplingar av polisbatonger.

Orden blåstes fram över oss, direkt och påtagligt. Hennes händer formade barnens sömn en ostörd natt, hon blev själv de oförrätter hon beskrev.

— Var och en av er är en guldgruva på grund av ert pass. Var och en måste gå och registrera sina rörelser för att få hyra ett rum. Vi är inte längre hemma i våra hus. Vi går till grannen för att hämta en kastrull och arresteras för att vi inte tagit med oss passet. Men sanningen är som ett stingande bi: vi står här

De många svenskor som deltog i Mödrarnas världskongress i Lausanne sommaren 1955 minns säkert den lilla slanka sydafrikanskan som talade om kvinnornas kamp i hennes land för människovärde. Lilian Ngoyi var hennes namn och det är om henne detta avsnitt, som vi tar oss friheten återge ur Per Wästbergs bok »På svarta listan», handlar.

utan vapen, men vi har oss själva, våra röster — — —

Lilian berättade om sin bakgrund. Fadern var gruvarbetare och tjänade 30 kr/mån. Åt en familj på sex barn, morfadern metodistpräst, modern tvättkvinna. I en rund grästäckt hydda tvättade modern en vit familjs lakan och underkläder och gick en gång i veckan med kläderna på huvudet och Lilian vid handen till den vita familjens bakdörr.

Hon studerade till lärare, pengarna tog slut, hon blev sjuksköterska och sen husa utanför Johannesburg men stod inte ut med sin husmors smutsiga vanor: hon ombads tvätta kläder i redan använt badvatten.

Efter kort giftermål med en chaufför flyttade hon till Orlando, utan ljus och vatten. Med två barn och föräldrar levde hon i ett rum. Köket var utomhus och den som klädde sig om morgonen gjorde ett draperi genom att hålla sin filt mellan tänderna.

I nästa stadium av livet hjälpte hon och två andra en österrikisk kvinna att sy blusar. I fjorton år — tills hon blev arresterad för högförräderi — arbetade hon där. Hon blev aktiv i textilarbetarnas fackförbund och upptäckte sin förmåga att organisera folk. Under den passiva motståndskampanjen för några år sen blev hon klar på sin uppgift: att, som

hon sa, »tjäna de flackande ljusen i Orlando».

Tillsammans med några andra kvinnor gick hon in på posten i Johannesburg och skrev ett telegram till premiärminister Malan vid disken bara för européer: »Sydafrika har varit ett fredligt land. — Kom ihåg det som hände med Hitler i Tyskland, med Mussolini i Italien.» När hon skulle skriva under häktade polisen henne för trots mot apartheidlagarna.

Lilian växte upp att hata de vita. Fader Huddleston visade henne att enstaka vita kunde vara mer »afrikanska» än de själva. Och en resa runt Europa och Kina via en kongress i Lausanne¹ — hon kom ut och in i Sydafrika utan pass som hon aldrig fick — uppenbarade ting som alltid är lika märkligt att höra om från en afrikan. Hon bjöds på drinkar, bodde på hotell, en herre reste sig för henne på ett tåg, andra vita grävde i jorden eller lagade gator, och koncentrationslägrens gravar lärde henne att vita förtrycker vita och att hudfärg kanske bara är en förevändning. Hon vände tillbaka långt mindre bitter.

— Många av oss afrikaner tror precis som de vita att ödet och Gud har mätt ut en tingens ordning här i Sydafrika och gjort den vite till evig herre. Det är den misstanken vi måste utrota.

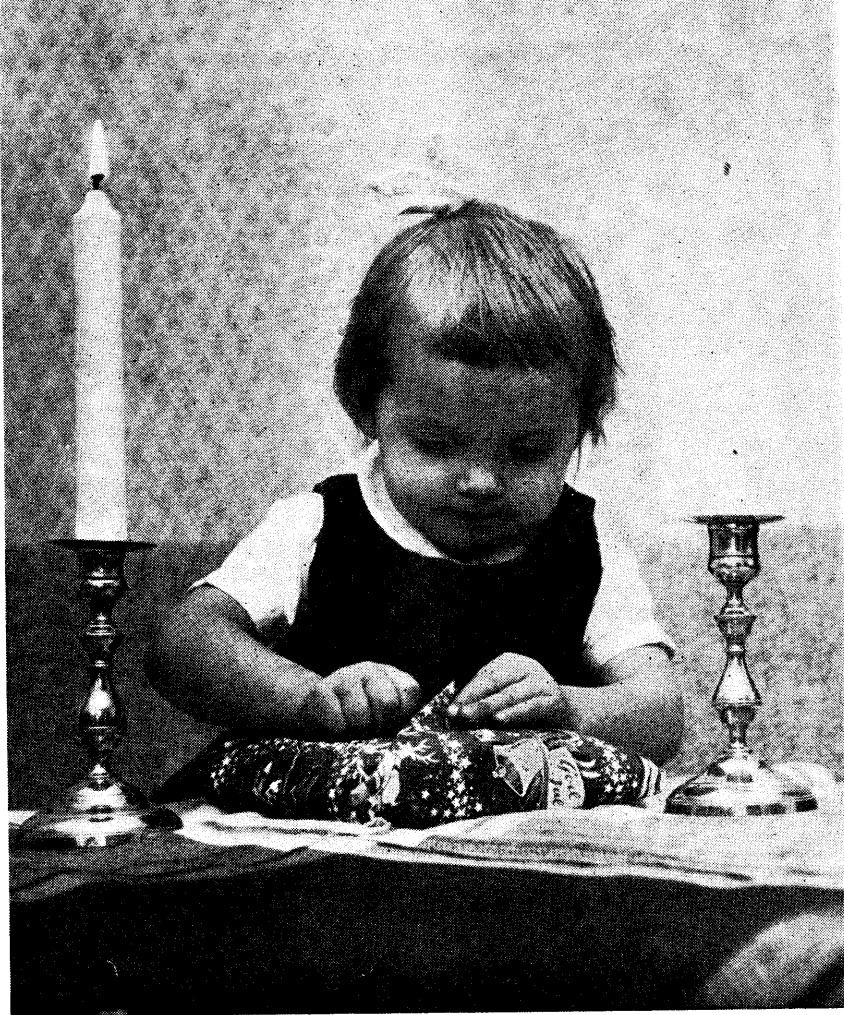
Europa lärde henne mer än Afrika. Hon blev en myternas dödgrävare. Kvinnan som syr blusar i Orlando är en av de farligaste i Unionen.»

*

Vi kan ge uttryck för vår solidaritet med Sydafrikas färgade befolkning genom att bojkottera alla sydafrikanska varor och genom ekonomiska bidrag. Den som vill sända pengar bör adressera dem till *Cristian Action, 2 Amen Court, London EC 4, England.*

Red.

¹ Mödrarnas världskongress 1955.



En krona från varje husmor till skydd för barnens psykiska hälsa

»Vår mentala hälsa — eller ohälsa — grundläggs i stor omfattning under barnaåren. Antalet barn med beteenderubbningar blir högre. Skolläkare har konstaterat neurosymptom redan hos barn i de första skolorn. De katastrofala bristerna beträffande vårdmöjligheter gäller speciellt för barnen. Psykisk sjukdom botas lättast på ett tidigt stadium, men det finns inte ett enda mentalsjukhus för barn och ungdom.»

Så heter det i uppropet från Svenska föreningen för psykisk hälsovård, som under mottot För psykisk hälsa mot psykisk sjukdom startat den landsomfattande PS-aktionen.

Man får veta att också hos oss har den psykiska ohälsan nått en sådan omfattning att den måste rubriceras som en svårartad folksjukdom. Av 100 svenska skolbarn är det 20 som redan i dag behöver mental omvårdnad i någon form, en skrämmande siffra som inte blir ljusare genom upplysningen att 7 av dessa 20 senare i livet kommer att behöva vård på mentalsjukhus!

Vad vi främst behöver
i dag är:

Barnpsykiatrisk rådgivningsverksamhet i hela landet (endast på ett 10-tal platser finns sådan verksamhet i dag).

Mentalhygienisk upplysningsverksamhet via mödra- och barnavårdscentralerna och via hälsovården samt

små effektiva behandlingshem för barn (av sådana hem finns i dag inte ett enda, barn som drabbas av akut sinnessjukdom måste tas in på mentalsjukhus för vuxna, ja, det händer t. o. m. att de måste placeras på avdelningar för de svårast sjuka!).

Här kommer kvinnorna

in i bilden, kvinnornas gemensamma kraftansträngningar för att hjälpa till och skapa de resurser som krävs, både för att man på ett tidigt stadium ska kunna förebygga mental ohälsa hos barn och för att bota dem som redan är sjuka. Ty så gott som alla barn med psykiska störningar kan bli fullt friska bara behandlingen sätter in i tid.

Så gott som samtliga landets kvinnoorganisationer tillhör socialstyrelsens samarbetskommitté för barn- och familjefrågor. Vid sitt arbetsutskottsmöte i slutet av oktober beslutade kommittén att stödja den insamlingsaktion som Svenska föreningen för psykisk hälsovård startat i syfte att skapa ett behandlingshem för psykiskt sjuka barn. Hemmet, som alltså skulle bli det första i landet i sitt slag, är tänkt som en mönsteranläggning som kan tjäna som prototyp för den långa rad av hem vi måste bygga för att rädda framtiden åt våra barn, som föreningen för psykisk hälsovård uttrycker det.

En krona

från varje kvinna och husmor är det PS-aktionens organisatörer räknar med och väntar på. Att den förhoppningen kommer att infrias kan vi väl ta för givet när landets alla kvinnoorganisationer mobiliserar sina medlemmar för insamlingsuppgiften. En krona från varje kvinna och husmor — det blir stora belopp det. Och meningen är naturligtvis inte att männens portmonnär heller ska lämnas oantastade. Om alla goda krafter i förening hjälps åt bör PS-aktionen kunna bli en storartad framgång till fromma för barnen och en erinran till statsmakterna om samhällets skyldigheter i kampen mot psykisk ohälsa.

Britta

"Vad ska det bli AV VOVKA OCH MEJ?"

Av Vera Tsjubakova

Författarinnan till denna novell är en ung leningrad-ska. Boris och Kena, huvudpersonerna i handlingen, kommer omväxlande till orda i de tre avsnitt novellen består av och som ger oss en bild av en smärtsam kärlek.

Salen är fylld till sista plats. Bredvid mig sitter flickor från godskontrollen. I dag är de annorlunda än annars: så tysta och inåtvända, Sjura Bobina, vår stränga principfasta brigadledare har till och med tårar i ögonen.

Vi lyssnar till Sjostakovitsjs femte. Strålkastaren riktas ovanifrån mot dirigentens rygg, en högväxt man med vitt hår, vars jättelika skugga bryts mot flygelns kant...

Nu sätter den tragiska tredje delen av symfonin in... Det är ett av dessa ögonblick när »glädjen lånar tårar av sorgen».

Vad jag saknar Boris nu! På en hel vecka inget brev från honom. Vad allt har inte spökat i mitt huvud denna långa vecka! Varje dag har jag skrivit till honom: »Kom dock äntligen! Jag vill ju bara se

dej, bara höra din röst, så låter jag dej gå sen. Varför låter du inte höra från dej? Varför sa du mej inte med en gång att jag inte ska hoppas och inte vänta? Varför ljuger du för din hustru, varför förställer du dej? Om du är ärlig måste du göra något. Du är feg! Du är rädd för ansvaret! — Eller kanske du är sjuk och får ett sådant här brev från mej? Var inte ond. Jag är alldeles nere av denna ovisshet och längtan...»

Jag läste igenom brevet ännu en gång och visste att jag inte skulle komma att sända det. Jag har ingen rätt till det. Han har det ju inte lättare än jag. Han har ju familj, två barn. Jag rev brevet i bitar, gick fram och tillbaka i rummet som ett hetsat djur. Jag är ständigt upprörd, färdig att älska alla och hata alla. Men knappt har jag ett brev från

Boris i mina händer så viker förtvivlan och ger plats för en över-svallande glädje.

Boris älskar sina barn mycket. »Du och de», skriver han, »hur ska jag rättvist kunna fördela min kärlek mellan er? Lisa kommer aldrig att överlåta barnen på mej och det vore också brutalt att föreslå henne det. Skriv inte till mej mera, Kena, käraste Kena. Vi kan aldrig komma samman, vi lärde känna varandra för sent.»

Och en dag senare: »Läs inte mitt brev från i går för himlens skull! Jag vet inte själv längre vad jag skrev. Vad svårt det är att vara skild från dej. Skriv, käraste, utan dina brev kan jag inte leva. Jag vet inte när och var vi kan återse varandra, men utan det återseendet har mitt liv ingen mening...»

Efter konserten, på gatan, sa jag till mina arbetskamrater:

»Flickor, jag ska ha ett barn...»

Flickorna blev stående, såg medlidsamt på mig, och bara en, den söta mulliga Varja Balasjova, viskade hänförd:

»Du lyckliga!»

»Också en lycka», suckade Sjura. »Utan far...»

Men Varja gav sig inte:

»Ett människobarn kommer till världen. Enbart det är lycka.»

»Tja, det är som man tar det.»

»Ah, sluta opp. Om jag finge bestämma skulle en abort bestraffas som mord. Vilken avskryvård tanke att min mor skulle kunna ha förintat mej som en äcklig mask!»

Långsamt gick vi gatan neråt. Under våra fötter prasslade höstlöven som papper.

Det var Sjura som tog upp tråden igen:

»Jag förstår dej inte... Du älskar en gift man, du ska ha ett barn med honom och det berättar du så enkelt som om det rörde sej om en båtfärd.»

»Men är det då en skam att älska? Sjura, Du känner mej ju, vi har vuxit upp tillsammans. Jag har alltid gjort mej lustig över förälskade människor. Och nu är jag där själv.»

»Jag är rädd om dej, förstår du. Varför berättar du för alla om Boris? Det för ju bara skvaller med sej.»

»Är sanning kanske skvaller?»

»Gå då till gatlyktan där och berättar för den om din kärlek, men så högt att hela gatan hör det.»

»Det kan jag göra. Jag älskar...





Kan man döma en människa för att hon älskar?»

Varja omfamnade mig, ställde sig framför Sjura och sa i förargad ton: »En automat är du, så mycket du vet det!»

Flickorna följde mig ända till porten. Jag väntade tills de försvunnit och sprang sedan till posten för att skicka ett telegram till Boris. Med anledning av barnet. Jag måste veta hur han ställer sig till den upplysningen.

Hela söndagen satt jag hemma och väntade på ett svar.

Nästa dag föll allt mig ur händerna under arbetet. Boris låter inte höra av sig, han har blivit rädd.

Hem gick jag ganska långsamt, med kappan uppknäppt, men jag kände inte den isiga vinden.

Där låg redan ett telegram. Jag rev det ur mammas händer och läste: »Nu älskar jag dej ännu mera — kommer till nyår — tidigare omöjligt — var rädd om dej — i kärlek Boris.»

Skrattande och gråtande föll jag mamma om halsen, överhöljde henne med kyssar och sedan pappa som satt bredvid henne vid bordet.

Vad jag är lycklig! Till nyår är det inte långt nu.

*

31 december. I dag slutade vi arbetet tidigt. Flygbiljetten för TU-104 har jag redan i fickan. Två och en halv flygtimmar, sedan är jag hos Kena. Hon kommer säkert och möter mig. Undras hur återseendet ska bli? Hon ska ha ett barn... Den möjligheten hade jag rakt inte tänkt mig. Jag tänkte överhuvud taget inte på någonting — den gången. Det var väl den första gången i livet som jag inte tänkte på någonting. Jag var helt enkelt lycklig, ingen-

ting annat. Och nu har jag en räkneppgift med många obekanta att lösa.

I dag har arbetarna i femte brigaden grävt fram kistor med ammunition. Vi håller på att dra fram vattenledning till det nya bostadsområdet och vid grävningarna stötte de på kistorna. Tre lådor med ammunition!

Åter en påminnelse om kriget...

Över mitt huvud brusade ett tåg förbi och höljde mig i varm ånga. Om ammunitionen skulle explodera nu? Återigen, som i de första krigsdagarna, överfölls jag av en beklämmande ångest. Direkt från högskolan hade jag anmält mig som frivillig. Men när jag såg döda soldater — inte stupade i kamp utan i betäckningen sovande soldater som dödsdats — då var ångesten där. Döden i direkt strid är något annat. Men att överksam vänta tills en kula träffar dig...

Det var Lisa som hjälpte mig över ångesten. Den gången var hon ännu en liten flicka, lustig och nyckfull. Otroligt att hon orkade släpa mig från slagfältet. Så hon älskade mig! Just därför fick jag henne också kär. Senare har jag alltid beundrat hennes uppoffrande omsorg för mig och barnen. Lisa är lugn, behärskad, vi har aldrig grälat. Hemma har det alltid härskat lugn och endrökt. För mig blev detta lugn, detta en gång för alla reglerade liv snart för instängt och allt oftare måste jag tänka på ett stillastående vatten.

Men allt hade väl fortsatt i samma banor om jag inte träffat Kena.

Ja, om... Jag hade väl aldrig fått erfara att verklig kärlek är himlastormande jubel den ena stunden och dödsens smärta den andra...

En bil närmade sig och jag gick den till mötes. Det var Pylajev.

»Hej, Karetin!» ropade han och steg ur. »Vad är det du har rotat fram?»

Vi klättrade ner i schaktet. I skenet av sin ficklampan synade Pylajev lådorna och skakade på huvudet.

»Har du redan skickat efter minörerna?»

»Ja, Skobelov for iväg för en timma sedan.»

»Kom med in i bilen, där är det varmt», sade Pylajev.

Det var verkligen varmt i bilen, jag knäppte upp överdragsjackan. Pylajev bjöd mig en cigarrett och började packa upp krigsminnen. Så fick jag veta att han också var vid första ukrainska fronten, att han haft befälet över en skyttebataljon och två gånger legat på lasarettet. Och att han i början också var rädd för bombangreppen...

Jag hade kunnat sitta och lyssna till honom i det oändliga, men i fickan hade jag flygbiljetten. Jag vet inte hur Pylajev märkte att jag var orolig, men plötsligt sade han:

»Säg mej, Karetin, är du på något sätt sjuk?»

»Nej.»

»Nåja, av trist humör kan man också bli sjuk. Det finns bara inga tabletter emot det.» Han tände sig en ny cigarrett och tog av sig mössan.

»Vet du vad, Karetin, far du hem nu. Jag stannar här. Innan jag själv har sett att lådorna transporterats till skjutplatsen kan jag i alla fall inte ta ledigt. Varför ska vi bägge två sitta här och vänta?»

Ett par minuter senare hoppade jag in i en taxi, för hem, bad chauffören vänta på mig och sprang upp.

Hemma stod redan granen klädd i ett hörn. Lisa rustade till fest och ljudet av hennes lätta steg tycktes komma från alla rummen på en gång. Hon hade en ny svart klänning på sig och ett halsband...

Kostja i vit skjorta med randig slips stod och skruvade på radion. Kostja i slips! Så vuxen min son redan börjar bli... Vovka kom springande från barnkammaren, hukade sig ner under granen och började plocka isär en bil...

Men Kena är långt borta...

Kostja kastar en underlig blick på mig och lämnar ljudlöst rummet.

»Bli inte ond, Lisa, det är bara för två, tre dagar... Så är jag tillbaka igen», mumlade jag och försökte le.

»Naturligtvis, Boris», avbröt hon mig mildt. »Gör det du måste göra.»

Men hennes röst darrade en smula och jag frågade mig själv: var det inte till ett alltför högt pris hon befriade mig från nödvändigheten att ljuga och söka undanflykter. Jag tog min väska, kysste Vovka — pojken märkte det inte ens, han var helt fördjupad i sin sysselsättning — och gick ut i tamburen. Kostja var varken i barnkammaren eller i köket. Jag försökte öppna badrumsdörren — den var reglad inifrån.

Forts. å sid. 21



- att intet land får återupptaga kärnvapenproven,
- att antalet atomvapenförsedda länder ej ökas,
- att existerande förråd av kärnvapen oskadliggöres och att därigenom frigjord atomenergi utnyttjas för fredliga ändamål,
- att framställning och lagring av kärnvapen och biologiska eller kemiska massförstörelsemedel förbjöds,
- att atomvapenfria områden skapas i farozoner.

Vi stödjer förslaget att utvidga avrustningskommissionen genom att neutrala länder blir företrädare.»

Skrivelsen till politiska utskottet skall också sändas till alla regeringar. I följebrevet till de neutrala ländernas regeringar uppmanas dessa särskilt att ge alla nedrustningsförslag i FN sitt fulla stöd och att

föredrag och diskussioner under detta möte, som samlat närmare ett 100-tal nordiska deltagare i den vackra och traditionsrika Nobelsalen.

Här programpunkterna:

1. Avrustning och de nordiska ländernas inställning till denna. Prof. Göran von Bornsdorff, Finland.
2. De nordiska folkens inställning till atomupprustning i egna länder. Red. Bertil Svahnström, Sverige.
3. Blockpolitiken och allians- och atomfria zoner i Mellaneuropa och Skandinavien. Lagman Carl Bonnevie, Norge.
4. Samarbete mellan fredsorganisationerna i de olika nordiska länderna. Svend Jensen, representant för Aarhus arbetarkonferens, Danmark.

Anordnare av mötet var en mindre norsk sammanslutning, Oavhängig Norsk Gruppe, bildad efter kriget på initiativ av en känd och aktad

Kvinnornas ansvar i atomåldern

Kvinnor från 17 europeiska länder — öst och väst — har sammanträtt i Salzburg den 28–30 oktober för överläggningar om denna fråga. Konferensens ordförande var Gertrud Woker, tidigare professor i kemi vid universitetet i Bern och sedan 1919 en framstående medlem av Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet. Ganska många deltagare tillhörde denna organisation, andra var medlemmar av den västtyska Frauenfriedensrörelsen eller av Kvinnornas demokratiska världsförbund eller aktiva i olika religiösa samfund. Bland deltagarna fanns lärare vid universitet och skolor, läkare, forskare på olika områden, författare, journalister, jurister, husmödrar.

Konferensen antog enhälligt flera dokument, bland dem ett brev till FN:s generalförsamlings politiska utskott. Man säger:

»Vi anser att de första ofrånkomliga åtgärderna till förverkligande av avrustningen som alla länder uttalat sig för är:

på allt sätt underlätta de första stegen mot avrustning och befordra underhandlingarna genom egna initiativ.

✱

»Det nordiska fredsmötet i Oslo 29–30 oktober 1960 fastslår att det — bortsett från allt som skiljer öst och väst — finns centrala och väsentliga fredsmål som kan och bör samla statsmän och folkliga fredskrafter till gemensam aktion för att främja freden i världen.» Dessa ord som inleder Oslomötets långa resolution anger utgångspunkten för

I Salzburg, Lübeck och Oslo har viktiga fredskonferenser nyligen ägt rum; från Salzburg rapporterar här dr Andrea Andreen, från Lübeck fru Kirsten Persson och från Oslo fil. kand. Signe Fredholm.



När jag ser mitt barns blå ögon som frågande och undrande blickar ut i världen, känner jag ibland som om en kall hand grep tag om hjärtat. Hur blir det den dagen då vi som föräldrar skall förklara varför världen är så full av ondska som den är, eller då vi måhända får frågan varför inte alla små barn får äta sig mätta, varför somliga måste sova på gatan? Detta, mitt barn, är bara en

ond saga, kommer jag kanske att säga. När den goda feen svänger sitt trollspö blir allt ställt tillrätta igen. Så har vi själva lärt att sagor skall sluta och så läser vi dem för våra barn fast vi vet hur illa de rimmar med verkligheten

Min älskling! Jag skulle önska att kunna hålla dig utanför, att få visa dig världen som den borde se ut, glädjas som du vid åsynen av en fågel eller den minsta lilla blomma.

När du under lek blir ovän med dina små kamrater är det snart glömt, det behövs inga atom- eller andra vapen för att göra upp. Ni gråter en stund över oförrätter men när tårarna torkat är ni lika goda vänner igen. Min lilla stumpa, jag hoppas att du aldrig behöver gråta dig till sömns, utan trygghet hos far och mor, utan att få känna det varje barn har rätt att känna, glädje över livet, glädje över att vara till. När vi likväl måste ge svar på ditt spörjande blir det vår egen övertygelse som får tala, vår övertygelse att den goda fe som skall rädda världen heter freden och kärleken.

Elsie

jurist, lagman Carl Bonnevie, för diskussion i olika frågor och som nu koncentrerat sin verksamhet kring fredsfrågan. För två år sedan inbjöd man representanter från Sovjets fredsförening till konferens för att söka komma till klarhet om hur långt öst och väst skulle kunna gå fram gemensamt i sin strävan efter fred. Det kom också en liten grupp på fyra personer från Sovjetunionen under ledning av Ilja Ehrenburg och diskussionen blev både ingående och givande.

Denna gång hade inbjudan utgått till nordiska fredsföreningar oberoende av politisk ståndpunkt, jämte en del andra intresserade organisationer, särskilt fackföreningar, att sända en eller två representanter för diskussion i vår tids allt överskuggande fråga.

At den nordiska kommitté, som fick i uppdrag att fortsätta mötets verksamhet, uppdrogs att söka få till stånd ett större och bredare lagt nordiskt möte någon gång under våren.

*

Den västtyska kvinnorörelsen för fred (Westdeutsche Frauenfriedensbewegung) genomförde den 25 september en »nordisk dag mot atomvapenupprustningen och mot obligatorisk kvinnlig beredskaps-

tjänst, den s.k. »Notdienst». Mötet hölls i den stora Forsthalle utanför Lübeck. För oss skandinaver var det en stor glädje att se hur den ena med kvinnor fullpackade bussen efter den andra körde upp och hur den väldiga salen fylldes till bristningsgränsen. Deltagarna kom både från öst och väst och talare var det från båda sidorna.

Samtidigt som konferensen genomfördes höll tyska och danska NATO-trupper den största militärmanövern sedan det andra världskriget. Manövern hade, meddelades det, varit »vällyckad» och »flera städer och byar jämnade med marken.» Ett besked som också bidrog till eftertanke.

Bland de ting som särskilt upprör kvinnorna i Västtyskland är förslaget om den s.k. »Notdienst», en tvångsmässig beredskapstjänst bl. a. för kvinnor mellan 18 och 55 år, ett

slags krigstjänst med plikt att bära vapen, arbeta i krigsindustrin och liknande. Plikten skall omfatta alla kvinnor i dessa åldrar oavsett om de har minderåriga barn eller ej. Förslaget ligger på förbundsdagens bord i Bonn och även om det är oklart till sin formulering går det i verkligheten ut på att ge regeringen fullmakt att mobilisera hela folket till obligatorisk arbetstjänst »när krig hotar» — en fras som man av dystr erfarenhet vet har ett mycket vidsträckt begrepp. De lagar som under Hitlertiden band folket till tvångstjänst är inte glömda, och när likadana lagar nu återigen förbereds sätter folket sig till motvärn. Samtliga talare på konferensen vände sig också i kraftiga ordalag mot detta lagförslag och betonade att det enda som kan förhindra att lagen blir antagen är folkets eniga uppslutning mot den.

Rosor till Vera

Historien om en papperslapp

Efter en sen middag på en restaurang återvände Thomas Berg till sitt hotell och beredde sig att gå till sängs. Ur kofferten drog han fram sin pyjamas. Han såg genast den lilla papperslappen som var instopad mellan andra och tredje knappen, vecklade ut den och läste: »God natt, Thomas!» Han log och stoppade den skriftliga godnattkyssen under kudden. Sådana små uppmärksamheter var typiska för Vera, hon var verkligen uppfinningsrik när det gällde att ge honom små bevis på kärlek och omsorger.

Som alltid vid sådana tillfällen skämdes han själv. Han visste så alltför väl hur lidelsefri och oromantisk han var. Under hela deras nio år långa äktenskap hade han säkert inte köpt henne blommor mer än fem-sex gånger och inte var det väl heller stort oftare som han i ord gett uttryck för sin uppskattning och sin kärlek.

Han såg på klockan; den var strax tio. Några sekunder stod han obestämbar framför sängen med pyjamasen och Veras hälsning. Så lyfte han på telefonluren för att muntligen återgälda hälsningen — men ombestämde sig. I ett direkt samtal med henne skulle de naturligtvis vara som bortblåsta, alla de varma ord som nu på 150 kilometers avstånd från henne låg på hans tunga. I den fasta avsikten att följande dag »hitta på något» för att visa henne sin uppskattning gick han till sängs och sov snart det goda samvetets sömn...

Nästa morgon fann han i sin necessär en andra lapp från hustrun: »God morgon, käraste! Jag önskar dej allt gott för konferensen i dag!» Då erinrade han sig att han innan han somnade beslutat att antingen ringa till henne eller sända en vacker bukett genom blomsterförmedlingen. Men å andra sidan erinrade hennes morgonhälsning honom om den förestående konferensen, som var av så stor betydelse. Säkrastr att tänka på den!

Vid konferensbordet framlade han lugnt och säkert sina planer, svarade snabbt och precist på de frågor som ställdes. Denna gång var det inget tvivel om saken: hans projekt skulle bli antaget. Det var egentligen bara en formsak att han understödde sina argument med siffror och tabeller. Hans granne till höger kastade också bara en flyktig blick i papperen och lät dem gå vidare. Raskt gick de från hand till hand tills slutligen en av konferensdeltagarna började underkasta dem en närmare prövning. Denna gällde emellertid inte så mycket siffrorna och tabellerna som en liten papperslapp, som fört en blygsam tillvaro bland imposanta sifferkolonner.

Pinsamt länge fördjupade mannen sig i den lilla papperslappens innehåll; när han slutligen lyfte ögonen från den hade hans hittills allvarliga uttryck fallit av honom som en mask. Han log brett, betraktade papperslappens rätte mottagare med en glimt i ögonen och lät lappen gå vidare. Alla som fick den i sin hand log lika brett och hemlighetsfullt.

När papperslappen nådde Thomas Berg blev han blodröd i ansiktet. Veras handstil! Med växande förfäran läste han de få raderna: »Innan du i dag sätter dej vid konferensbordet, käre Thomas, så tänk på att inte dina uppfattningar obetingat måste vara de enda riktiga! Akta dej för att handla alltför impulsivt. Allt här i livet mår gott av att det blir grundligt diskuterat och övervägt! Om du alltså möter invändningar så brusa inte genast upp utan försök förstå de andras åsikter! Detta råd ger dej din hustru som håller tummarna för dej vid denna för dej så viktiga överläggning!»

En vild vrede mot hustrun och hennes fördömda papperslapp reste sig inom honom. Rasande skrynklade han ihop lappen, kastade den under bordet och flydde ut genom dörren. Han kände att han var oförmögen att få fram ett enda ord och för övrigt



»Rasande skrynklade han ihop papperslappen, kastade den under bordet och flydde ut genom dörren.»

skulle det berett honom de största kval att visa den återhållsamhet som situationen krävde.

Återkommen till hotellet packade han sin kappsäck, fick tag i en taxi i närmaste hörn och hade turen att hinna i tid till 14.15-tåget, ett expresståg som skulle föra honom hem på två timmar.

Under resan försökte han lugna ner sig, betrakta den förändrade situationen med vanligt förnuft. Men vreden mot hustrun tog överhanden — han kunde inte tänka på något annat än hennes löjliga inblandning i hans affärer...

När han som en hämndens ängel satte nyckeln i låset till sin lägenhet var Vera just i färd med att ordna en bukett rosor i en vas. Och innan han hunnit avskjuta sin vredes fyrverkeri hängde hon om hans hals och kysste de onda orden från hans mun. Över hennes huvud såg han blommorna, cellofanomhöljet på bordet med den lilla påklustrade lappen »Blomsterförmedlingen». Tusen frågor trängde sig på honom men han fick inte en syl i vädret. Vera pratade i ett, uttryckte sin överströmmande tacksamhet för de underbara rosorna, för den kärleksfulla uppmärksamhet som hon inte väntat sig. Slutligen fick han ännu en kyss och en öm försäkran om att hans överraskning var det underbaraste som hänt henne.

Han var så förvånad att han lät telegrammet som hon räckte honom

Saga bara

Vet Du varför blommor så slocknande sloknar, hänger sina huven som unga flickor som inte blivit upp-
bjudna i dansen och som därför tror
sej fula?

Jo, det är så, att alla små blom-
mor är förälskade i den stora him-
len, så bred om axlarna och med så
många vackra kläder, som en rik
furstes prins, så temperamentsfull
och med så livligt ansikte. Det är
därför alla blommor strävar att nå
himlen med sin kyss, sträcker sina
smala halsar och räcker sina mjuka
läppar upp till möte, om än aldrig
så snuddande. Men himlen — den
vill ju sitt — den ändras och vand-
rar, kan aldrig bestämma sej; nån
gång hejdar den sej och står allde-
les klart blå stilla en vacker dag och
då känner var blomma som om det
just är henne han blickar ned på,
och då böjer somliga sina klockor
och stjärnor och bollar till marken
i blygsel, medan andra bara sträcker
sin hals än ivrigare som om de stod
på tå, det är dom som ropar med
sin doft, deras doft är blommors
språk.

Men himlen bara tågar vidare i
himmelsk frånvaro mot värv i fjär-
ran, och härar av moln skrider med.

Mot skymningen sänker blommor-

glida ner i rockfickan. Men så slog
det honom att det kunde finnas ett
samband mellan blommorna och te-
legrammet. Hastigt rev han upp det
och läste förvånad:

*Har tillåtit oss att i ert namn
sända blommor till er hustru — innan
ni talar med er hustru besinna att
edra uppfattningar inte obetingat
måste vara de riktiga — detta råd
ger er edra konferensdeltagare som
håller tummarna för er i denna er
hemkomsts avgörande stund — PS
Er plan är i alla detaljer accepterad.*

»Något viktigt?» frågade Vera,
som uppmärksam betraktat honom
under läsningen.

»Ja», sade han ivrigt, »något myc-
ket viktigt!» Varpå han ännu en
gång skämdes så grundligt att han
inte fick fram ett ord. I stället kra-
made han ordentligt om sin hustru.

K. L.



DEM ÄR HON? Hon ser närmast ut som om hon frågade sig det
själv — eller i varje fall v a r hon är. Vi tillåter oss avslöja hennes
identitet: 1975 års Lucia!

na sina huven eller sluter sina blad
som fingrar i bön och tänker under
natten innan de sjunker i blomdröm-
mar: »Vad var det för fel på mej
idag då? Hade jag damm på kragen?
Smolk i ögat? För fuktiga läppar?
Men i morgon är jag sötare.»

Och under natten samlar blom-
morna ny kraft och hopp och tro,
kärleken fanns där redan, den som
sägs besegra allt, och redan i gry-
ningen räcker de sina läppar upp,
men mot samma obeslutsamma äl-
skare, och i middagsvärmen passar
svärmen humlor och bin på och
knycker en kyss här, stjälar ett läpp-
möte där, från någon saligt blun-
dande blomma som kanske slår upp
ögat men bara dimmigt skönjer ljus-

blått; biet leker med sin tunga här
och humlan dricker vivors och sip-
pors och violers och liljors och fibb-
lors och rosors och ack, förgät-mig-
ej-ers läppar, passar på, passar på,
blir kyssmätta och pussar bara till
slut tankspritt de sista på pannan.

Sådant står ingen kvinna ut med,
ingen blomma, och som i gråt eller
i grämselse eller i skam slokar till
slut blomman, sörjer i olycklig kär-
lek och — tja — dör.

Därför slocknar alla blommor alla
somrar till slut, hur skön än himlen
leende reser sej över dem — eller
kanske just därför.

Olycklig kärlek, ja, hu då. Vem
lever över den — och lever?

ERLAND DAHM.



Sju kreuzer

Novell

av Zsigmond Mórics

Vist ordnade gudarna det när de gav också den fattige förmågan att skratta. Det är inte bara gråt som hörs i hans stuga utan också hjärtliga skratt. Fast visst är det sant att den fattige många gånger skrattar när han hellre har anledning att gråta.

Jag känner bra till livet. Den generation av familjen Soós som min far härstammar ifrån fick pröva på svältens allra värsta skede. Den tiden arbetade min far som daglönare. Varken han eller någon annan av oss skryter med den tiden, det är sant. Och sant är det också att jag i hela mitt vuxna liv aldrig skrattat så mycket som under dessa min barndoms år.

Varför skulle jag skratta nu, när min rödblommiga glada mor inte längre finns till, hon som kunde skratta så hjärtligt att tårarna till slut trillade och hostan kom över henne så hon nästan kvävdes...

Inte heller hon hade någonsin skrattat så som när vi två en eftermiddag höll på med att leta fram några slantar, sju kreuzer. Vi hittade dem också till sist, tre i symaskinslådan, eftersom hon brukade sy åt folk och stoppade ner i lådan vad de betalade. För mig var den lådan en aldrig sinande skattkammare som man bara behövde sticka ner handen i för att få vad man önskade. Därför blev jag inte så litet överraskad när min mor rev omkring i den bland allt som fanns där: sax, fingerborg, tråd, nålar, bandstumpar, snören och så plötsligt helt besviken utbrast:

— De har gömt sig!

— Vilka då?

— Slantarna förstås, svarade min mor skrattande och drog ut lådan.

— Kom hit nu, så ska vi leta efter de skoarna.

Hon hukade sig ner och satte ifrån sig lådan som om hon varit rädd att den skulle flyga sin väg. Sedan stjälppte hon den upp och ner, precis som man gör när man fångar en fjäril i en hatt.

Det var omöjligt att låta bli att skratta.

— Här inne är de, sade hon muntert, men gjorde sig ingen brådska att lyfta upp lådan. Om det så fanns bara en enda slant så måste den ligga här.

Hon lurade spánt på om inte en blank slant skulle krypa fram någonstans. Men ingenting rörde sig. Sanningen att säga trodde vi inte mycket på att vi skulle hitta någon.

Jag rörde vid den uppochnervända lådan.

— Ssch! förmanade mig mor så jag hajade till. Var tyst! Annars kilar den sin kos. Du vet inte vilket kvickt djur en kreuzer är. Den springer fantastiskt fort, må du tro: den bara rullar sin väg...

Vi kikade runt lådan. Vi hade ju redan erfarenhet av hur snabbt en sådan där slant förviner.

När vi hunnit lugna oss sträckte jag åter ut handen för att stjälpna om lådan.

— Ajaj! ropade min mor och jag blev så rädd att jag genast drog handen tillbaka, precis som om jag råkat snudda vid spisen. Akta dig, din slösare! Vad du har bråttom att släppa ut den. Så länge den ligger här inunder är den vår. Låt du den bara ligga där en stund till. Jag tänker tvätta ser du och till det behöver jag såpa, allraminst för sju kreuzer. Mindre än så får man inte köpa. Nu har jag redan tre, fyra till behöver jag och de finns i det här lilla huset. Här bor de och tycker inte om att bli störda. Blir de förargade ger de sig i väg så man inte ser röken av dem. Var alltså försiktig! Pengar, det är någonting mycket ömtåligt det. Man måste hantera dem varsamt och med respekt, annars blir de lätt förnärmade, precis som herrskapsfröknar... Kan du inte någon knepig vers som man kunde locka ut dem med?



Jag kommer inte så noga ihåg alla tokigheter vi sade, men jag minns att versen var högst besynnerlig:

»Kom nu ut, farbror slant!

Huset ditt står i brand!»

Och därmed stjälppte vi om huset. Under det fanns allt möjligt men inga pengar. Min mor rotade i skräpet med trist min, men förgäves.

— Så synd, sade hon, att vi inte har något bord. Om vi bara kunnat stjälpna ut lådan på ett bord så hade allt gått rejälare till och slantarna hade inte kunnat kila sin väg.

*

Jag plockade ihop allt skräp och lade det tillbaka i lådan igen. Under tiden tog min mor sig en funderare. Kanske hon sig ovetande hade stoppat undan pengar någonstans?

Jag kände mig emellertid orolig. — Mamma, jag vet ett ställe där det finns en kreuzer.

— Var då? Det är bäst vi får fatt i den innan den smälter bort som snö.

— I byrålådan.

— Så bra att du kom ihåg det. Annars hade vi inte haft den heller.

I byrån fanns mycket riktigt en slant, just i den låda som jag utpekade. I tre dar hade jag tänkt knycka den men aldrig vågat. Min mening hade varit att köpa karameller för den, om jag haft så stort mod förstås.

— Ser du, nu har vi redan fyra kreuzer. Tappa aldrig modet, min gosse! Vi har redan mer än hälften. Har vi kunnat leta fram fyra på en timme ska vi väl hinna med de tre andra till eftermiddagskaffet. Och då kan jag tvätta en omgång före

kvällen. Kanske finns det en och annan i de andra lådorna. Kom nu bara fram ordentligt!

Ja, om de det hade gjort, då skulle det ha blivit mycket pengar, för den gamla byrån hade i sina yngre dar tjänat på ett sådant ställe där det funnits mycket att stoppa undan. Men hos oss hade stackarn inte fått mycket inombords. Det var inte utan orsak den var så skrabbig och maskäten.

För varenda låda höll min mor en liten predikan.

— Det här har varit en rik låda. Den där hade aldrig någonting, den levde jämt på kredit. Din eländige tiggare, inte en enda slant har du sparat. Och den här får aldrig någonting, för den vakar över vår fattigdom. Du ska förresten heller aldrig ha något eftersom du inte vill ge något när jag för en gångs skull ber dej. Den här har det mesta, se bara! utropade hon skrattande när hon drog ut den nedersta lådan som helt saknade botten.

Hon hängde den om halsen på mig. Så satte vi oss på golvet och skratade ut.

— Vänta ett tag! sade hon plötsligt. Vi ska strax ha pengarna. I din fars kläder hittar jag säkert några slantar.

Spikar var inslagna i väggen och på dem hängde kläderna. Och underligt nog fann hon en kreuzer i den första fickan hon stack handen i.

Hon ville knappt tro sina ögon.

— Jag har en, ropade hon, här är den. Hur mycket har vi nu egentligen? Vi orkar knappt räkna dom. En — två — tre — fyra — fem. Fem var det ja. Nu är det bara två som fattas. Två kreuzer är ju ingenting. Där det finns fem hittar man nog två till.

Ivrigt snokade hon igenom fickorna men tyvärr förgäves. Inte ens det kvickaste skämt förmådde locka fram två kreuzer till.

Stora röda rosor brann redan på mors kinder av upphetsningen och letandet. Hon fick inte lov att arbeta för hon blev genast sjuk av det. Men det här var ju ett undantag. Leta efter pengar kan man inte förbjuda någon att göra.

*

Det blev kaffedags och ännu senare. Snart skulle det vara kväll. Min far behövde en ren skjorta till nästa dag men det var omöjligt att tvätta den. Att med bara brunnsvattnen få ur all oljan och smutsen gick inte.

Då tog sig min mor plötsligt för pannan:

— A, vad jag är dum som inte tänkt på att titta efter i min egen ficka. Det ska jag allt göra!

Det gjorde hon också. Och ser man på: där hittade hon en kreuzer! Den sjätte.

Vi blev heta av iver. Nu fattades det bara en.

— Får jag se i dina fickor också. Kanske det finns en där med.

Mina fickor! Jag visade dem förstås men där fanns ingenting.

Det började skymma och där stod vi med våra sex kreuzer precis som om vi inte hade haft en enda. Köpmannen gav ingen kredit och grannarna var lika fattiga som vi. Inte kunde vi be dem om en kreuzer.

Vi kunde inte göra annat än sätta oss ner och skratta åt vår fattigdom.

Då knackade en tiggare på. Med sjungande röst hasplade han ur sig en lång, jämmerlig bön om hjälp.

Min mor skrattade så hon blev alldeles yr i huvudet.

— Sluta upp, snälla ni! sade hon. Hela eftermiddagen har jag letat och snokat överallt efter en fattig kreuzer som fattas för att jag ska kunna köpa ett halvt skålpund såpa.

Tiggaren, en gammal man med ett fromt ansikte, stirrade förvånad på henne.

— En kreuzer? frågade han.

— Ja.

— Den kan ni få av mej.

— Det skulle bara fattas att jag tar emot allmosor av en tiggare.

— Bry er inte om det. Jag saknar dem inte. Vad som fattas för mig är en handfull jord. Med den blir allt bra.

Så stack han slanten i handen på mig och traskade i väg med många tacksamhetens ord efter sig.

— Gud ske lov! sade min mor. Kila nu bara...

Så hejdade hon sig ett ögonblick och brast i skratt.

— Det är så dags nu. I dag kan jag ju inte tvätta, det är redan mörkt och någon fotogen har jag inte.

Mitt i skrattet kom ett kvävningssnall över henne, ett bittert och mördande, och när jag böjde mig ner för att stödja henne där hon vacklade med huvudet lutat i händerna började något varmt rinna över mina fingrar.

Det var blod, min mors kära dyra blod, hon som kunnat skratta så som inte många bland fattigt folk kan det.

Tidningen

V I K V I N N O R

Redaktör och ansvarig utgiv.:
VALBORG SVENSSON

I redaktionskommittén:
SIGNE FREDHOLM
BIRGIT JANSSON

*

Utkommer med nio nr per år
Prenumerationspris per år 5 kr
Lösnummer 75 öre

Postgiro: 513 23. - Norrtullsgatan 5, ½ tr. Stockholm Va

SVENSKA KVINNORS
VÄNSTERFÖRBUND
Tel. 32 80 96

Tryckeri AB Plantryck, Sthlm, 1960





Ensemblebild ur »Fårakällan», Lope de Vegas pjäs som framfördes vid Stockholms stadsteaters invigning den 21 oktober.

Vår nyaste STADSTEATER



Stadsteaterns chef, Lars-Levi Laestadius.

De flesta av oss går väl på bio ganska regelbundet, men hur många av oss går på teater? Inte på långt när så många. Kanske därför att miljön och människorna tycks främmande, det är litet mera omständligt med ett teaterbesök, på en bio slinker man in, det gör man inte på en teater. Man tror att det är mycket dyrt att gå på teatern och man tror kanske att det är alldeles för »tungt» och inte direkt något nöje! Det är nog sant att god teater inte kan räknas till nöjena av det lättare slaget. Man kan inte räkna med att bara kunna sätta sej ner i en fåtölj och låta sej roas, man får »jobba» litet själv också.

Skillnaden mellan god teater och lättare underhållning är ungefär densamma som mellan en god bok och en veckotidning. De förra kräver uppmärksamhet och engagemang i de olika livsproblem, lustiga eller sorgliga, som rullas upp framför våra ögon, man måste anstränga sej en smula själv för att få ut det mesta möjliga av det som bjuds, men i gen-



Bengt Ekerot.

gäld blir det ofta en hel del kvar inom en som ligger och gror och växer och på det viset utökas ens andliga liv. Så är det med all kultur. Och den måste göras tillgänglig för alla.

Ett led i denna kulturens demokratisering är tillkomsten av Stockholms Stadsteater. I 30 år har diskussioner om Stockholms blivande Stadsteater pågått. Kriget med åtföljande byggnadsrestriktioner bidrog att fördröja dess tillkomst. Men nu, efter 30 år, har den äntligen kunnat invigas i sina »tillfälliga» lokaler i nya Folkets hus. I framtiden skall den få sitt eget hus på Söders höjder, men ännu är



*Julie och Jean:
Ingrid Thulin och
Anders Ek i
Stadsteaterns
föreställning av
Strindbergs »Frö-
ken Julie».*



förtvivlade för det kanske i många år, men om på teatern samma sak händer kommer alltid den förolýckade in och tackar för applåder när ridån fallit och då kan ju vem som helst se att allt bara var teater. Barn har lika stor glädje av teater som vuxna även om de inte fattar allt.

Nu har Stockholm förutom nationalscenen och de privata teatrarna även en *Stadsteater*. Den ädla tävlan mellan dessa tre storheter om publikens gunst och intresse måste öka kvalitén på teaterföreställningarna och kvantitén av teaterintresserade.

B. M.

den tilltänkta tomten bebyggd med annat.

Teatern har fått en framstående chef i Lars-Levi Laestadius, en förnämlig ensemble och ett intressant säsongprogram. Här några namn ur ensemblen på scenen och bakom: Birgit Cullberg och Bengt Ekerot regissörer, Karl-Johan Ström och Per Falk dekoratörer (der förre även regissör) samt bland skådespelarna Ingrid Thulin, Hilding Gavle, Annika Tretow, Åke Fridell, Gerd Hagman, Ingvar Kjellsson, Yvonne Lombard, Curt Masreliez, Gunnar Sjöberg och många flera.

Teatern har genom sina direkta kontakter med alla de större folkrörelserna och organisationer av olika slag skapat en verklig förutsättning för ökat och breddat teaterintresse. Genom de billiga abonnemang som teatern säljer, delvis genom olika organisationer, har vem som helst råd att gå och att ta de större barnen med sig, dvs. de som är över 10 år eller kanske 12. Teater är teater och barn förväxlar den inte med verkligheten på samma sätt som på bio. Om människor dödas eller dör på bio så är de definitivt döda när ridån faller och ungarna är otröstliga och



Birgit Cullberg



*Annika Tretow
och Ove Tjern-
berg som Lauren-
cia och Frondoso
i »Fårakällan».*

I Kinas filosofi, som har präglat dess folks världsåskådning genom århundraden, spelar de två begreppen Yang och Yin en stor roll — de är det ljusa och det mörka, det himelska och det jordiska, som tillsammans utfyller en cirkel, symbolen för Tao, den ledande principen. Yang är ljuset, Yin är mörkret — uttryck för »negativa» egenskaper, det fuktiga, det kalla, det svaga, *det kvinnliga*. Yang omfattar motsättningarna, torrhet, värme, styrka, *det manliga*.

Det låg en urgammal tradition bakom kvinnornas vanrykte i Kina. En kvinna kunde inte föra släkten vidare, det kunde bara mannen — en dotter kunde inte offra till sina förfäder. Föddes en flicka i en fattig familj ansåg man det knappast mödan värt att hålla liv i henne och ingen tog moralisk anstöt av att flickebarnet dödades.

I Kinas historia är berättelserna om onda och tredslande kvinnor talrika, det myllrar av dem i de klassiska skrifterna: »En duktig man bygger en stad», heter det, »men en dålig kvinna lägger den öde». »Olyckan härstammar aldrig från himlen, utan kommer alltid från en kvinna.» Robert Christensen skriver i sin bok »Kinesen i sitt rike»: »Från alla dynastier i Kinas historia hör man om dåliga kvinnor, som med sin fåfänga, svartsjuka och grymhet störtade både furstar och landet i olycka.» Historien berättar om den svartsjuka kejsarinnan Li, som dagen efter att kejsaren i sköna ord hade lovprisat en uppvaktande haremsdams händer sände honom ett kostbart skrin, och då kejsaren öppnade det fann han på en röd sidenkudde — de beundrade händerna. Där finns berättelsen om den grymma kejsarinnan Kia, som lät mörda sina havande rivaler i haremet genom att sprätta upp deras magar.



Chen Chun (t. v. i förgrunden), studentska vid tekniska högskolan i Sian, kommer från en fattig bondfamilj i Nantungområdet i provinsen Kiangsu. Hon hör till en av de flickor som redan som små såldes av sina fattiga föräldrar till en rik köpmansfamilj. Den tiden är nu förbi — Chen Chun läser till ingenjör.

Kate Fleron:

OM KINESISKOR



Det är också en kvinna, den fåfänga fru Pan, som historien tillskriver tillkomsten av det perversa mod som i århundraden har förföljt och vanprytt kinesiskorna, de bundna fötterna, också kallade *lotusfötterna* eller *gyllene liljor*... I realiteten vet man emellertid inte när bruket uppstod eller vem som uppfann det — man vet bara att det existerade genom århundraden och följdes av alla som hade råd till det. De bundna fötterna måste dels betraktas som en orientalisk symbolisk uppfattning av kvinnan som prydnadsföremål, en kär uppfattning, som dock endast den ekonomiska överklassen kunde tillåta sig att omsätta i praktiken, och dels har man med en för oss perverterad skönhetsuppfattning funnit det vackert med en liten välvd fot, och den vaggande gången, som var dess resultat, för erotiskt eggande. Att binda fötterna började man med när barnet var

Cheng Ya-ching heter flickan i mitten och yrket hon utbildar sig för är kindergartnarlärarinnans.



För den unga generationen är skolan obligatorisk, de »icke önskade» är inte längre någon beteckning på flickebarnen. — Nedan ser vi Chen Shang-jung (t. v.), Tien Jui-lien (i mitten) och Chang Jung-hua (t. h.), som arbetar i fabrikslaboratorium i staden Wuhan i Hupehprovinzen. Fabriken grundades för ett par år sedan av fyra husmödrar! Den gången producerade man endast ammoniak, nu framställer man ett 30-tal produkter där.



nans: försäljning av kvinnor var allmänt förekommande; när bonden inte kunde betala sin skuld till godsägaren, *lantlorden*, med ris, majs eller annan gröda, betalade han med sin hustru eller sina döttrar. Dem utnyttjade godsägaren som älskarinnor om han hade lust till det, eller som arbetsdjur om det var *det* han hade användning för. Förtryck avlar förtryck: bönderna sökte lätta det ok de led under genom att utöva sin äganderätt över kvinnorna. Jordreformlagen och äktenskapslagen är de viktigaste lagar som instiftats i



5–6 år: tårna stacks in under foten och hälen pressades in — det innebar att det arma barnet inte bara gick på fotsulan utan på de bakåtböjda tårnans översida. Hela livet igenom vållade varje steg smärta.

Bruket har varit förbjudet i många år men först efter 1949 har man kunnat vara säkra på att detta förbud efterlevdes — ännu ser man ofta, särskilt i de större städerna, gamla och medelålders kvinnor vackla fram på sina »gyllene liljor», hjärlösa, medan den nya tidens kvinnor sveper förbi dem, lätt och säkert i lågklackade snörskor.

Revolutionen 1949 — befrielsen kallar kineserna den själva — var böndernas och kvinnornas revolution mot ett efterblivet feodalsamhälle, där bönderna, som utgjorde c:a 85 procent av Kinas befolkning, var bundna till händer och fötter av ett system av rättigheter som utövades av godsägarna — och parallellt med böndernas slaveri förlöpte kvin-

Kina, de blev lagens insegel på befrielsen.

Paragraferna i äktenskapslagen, som antogs den 1 maj 1950, säger mera om de förhållanden kvinnorna levde under än tjocka böcker. Paragraf 1 lyder: Det godtyckliga och tvångsmässiga feodala äktenskapsystemet, som vilar på mannens överlägsenhet över kvinnan och som lämnar barnens intressen utan beaktande, skall upphävas.

Det nya demokratiska äktenskapsystemet, som är baserat på kontrahenternas fria val, på monogami och lika rätt för båda könen och på tryggheten av kvinnors och barns lagliga intressen, skall träda i kraft. Paragraf 2: bigami, konkubinät, barnförlovnings, inblandning i änkors giftermål och betalning med pengar eller gåvor i förbindelse med giftermål är förbjudet. I paragraf 8 heter det att man och hustru är förpliktade att älska, respektera, hjälpa och stödja varandra, att leva i harmoni, att deltaga i produktionen, att dra försorg om barnen och gemen-

Forts. å sid. 25



Flickan i flaskan

Novell av TORSTEN BOHR

När två sjömän sitter på en kajkant och dinglar med benen, så har de i allmänhet inte så gott om pengar. I varje fall inte om hamnen heter Le Havre och de har varit ute och slarvat hela natten.

— Det var strängt taget ganska onödigt, sa Josua.

Josua var från Åbo och hans lugna finlandssvenska var inte fullt så klar som den brukade vara.

— Ingenting att göra åt, inte nu. Strunt i pengarna.

Simon skrattade glatt.

— Det kommer snart mera. Mera pengar och flera hamnar.

Josua såg under lugg på sin optimistiska kamrat.

— Ni svenskar vet inte vad pengar är värda.

— Men det visste du i natt, förstås!

Simons göteborgska snärtade till och han log ironiskt.

— Asch! sjöng det från Josua.

Solen sken och ett par duvor kuttade och pickade bland lort och bråte på kajen. En stor norrman var på ingående. Det smutsiga vattnet gungade upp och ner, krusat vid ytan. Bland halvdränkta papper, trästumpar och ett skinande vitt lådlock kom en flaska guppande. Josua tog en sten och försökte träffa. Simon kunde inte heller. Slött försökte de några gånger till, men vattnet bara plaskade kort som ett förkvävt skratt inför deras bommar. Då tog Josua plötsligt sin kamrat i armen:

— Du! Det är någonting i flaskan. Någonting vitt eller gult eller vad det är?

— Vi får väl se efter. Antingen ett nödrop från någon stackars sate som sitter ensam på en öde ö och tittar på stjärnorna, snurrar tummarna eller vad som helst men som har tröttnat på att vara ensam. Du har väl läst hur det står i bladen. Det finns fullt med moderna Robinsöner, om man ska tro allt som står.

— Hon guppar hitåt.

Josua la sig på magen och vänta-

de. Han kisade mot flaskan, som ännu var långt borta.

— Ni svenskar är så märkvärdigt litet nyfikna. Det är som om ni redan visste allt. En olyckshändelse springer ni gärna och tittar på, men så fort det luktar litet romantik, är litet mystiskt, litet sälta från livet självt, då rycker ni bara på axlarna och skulle med fransmännen mycket väl kunna säga: Eh bien?!

Simon skrattade.

— Men i Finland, och han försökte härma Josuas sätt att tala, i Finland gillar man romantiken, ja, gillar man den väldigt mycket, inte utan att jag märkt det i natt. Ta flaskan nu då, vetja!

— Det är här, sa Josua, har du sett? Långt, guldglänsande hår. Mjukt som silke. Vad säger du nu?

— Flaskan har väl legat och gungat i aratal förmodligen.

— Nej du. I tjugo dagar. Såg du inte lappen jag fiskade upp?

— Vad står det då?

— Jaså, du är litet nyfiken i alla fall. Inte lika stel. Inte samma kortslutning som vanligt.

— Men läs då! Jag kan väl få höra.

— Det står att hon är en ung flicka från Portsmouth. Över hela Kanalen har flaskan seglat iväg. Hon vill så gärna ha en örönsnäcka. Om någon vänlig sjöman hittar flaskan, så kanske han också kan skaffa henne en örönsnäcka där hon kan få höra havets sus. Hon har skrivit sin adress. Och hon hälsar och tackar i förväg. Hon heter Jane. Vad tycks?

Simon svarade inte. Han satt och tittade på det guldglänsande håret. Han tog i det, strök det mot kinden. Så log han plötsligt:

— Det är som om det vore från en flicka jag kände. Därhemma. Hon var tjugo. Vi brukade gå på Liseberg på lördagarna. Sen följde jag henne hem. Men det tog slut rätt snart. Det kom en engelsman. Och du vet, interurbansamtal bryter de

lokala. Förresten ska vi inte till Portsmouth.

— Inte nu. Men vi kunde väl byta skuta i Tanger.

— Skulle vi göra det båda två?

Simon tittade på Josua och kunde inte låta bli att skratta åt kamratens något förvirrade minspel.

— Vi struntar i det, sa Josua, inte ska det här förstöra vår vänskap. Flickan är säkert ful som stryk.

— Håret är vackert, sa Simon och lämnade det tillbaka, men kanske det hade varit bättre med ett fotografi.

— Vi talar inte mer om det.

Josua hade rest sig upp. Han sparkade flaskan i sjön. Men håret och det lilla meddelandet stoppade han i sin plånbok.

Simon såg på, men sa ingenting. De gick tysta tillbaka till tvåtusentonnaren Ingegerd. Sida vid sida gick de. Då och då sparkade Josua helt omotiverat iväg någon sten. Den plumsade ner i vattnet och försvann, precis som om den hade varit en tanke, aldrig utsagd.

Det blev ganska många tankar som inte blev utsagda. Det kunde inte hjälpas. Ingegerd lättade ankar några dagar senare. Josua och Simon skötte sitt. De pratades vid som vanligt, men på något sätt hade de svårt att se varandra i ögonen. Deras ord blev som tittut från olika gömställen, ett »här har du mig fast jag inte syns.» En underlig slags kurragömmalek vid matbord och i arbete, Simon såg att Josua då och då plockade i sin plånbok. Och Simon tänkte: naturligtvis är hon hans. Det var han som först såg flickan i flaskan. Fast hur såg hon egentligen ut? Det visste de ju inte. Men för var och en av dem växte en drömbild fram, någonting de ville se, en prinsessa som längtade efter en örönsnäcka, där havet susade i tidernas evighet. En prinsessa med guldblont, silkeslent hår.

I Tanger hittade Josua en örönsnäcka. Den kostade inte många

kronor. Han lyssnade noga, hörde hur det brusade och sjöng djupt inifrån skalet, som om seklers storm och oväder hade gömt sig därinne.

Också Simon köpte en snäcka, lyssnade lika noga, valde och ratade, fann en med underbar pärlemorglans. Inte för flickan i Portsmouth, tänkte han, kanske för någon annan, någon annan som också finns, fast han inte visste var. I Göteborg, i Le Havre, i Portsmouth? Kanske också i Portsmouth?

De mönstrade båda av.

— Jag ska hem till Åbo, sade Josua, det är ett år sen jag var där. Familjen måste ju få se att man vuxit färdigt.

— Jag tänkte mig till Göteborg. Simon svalde några gånger. Har också ett och annat att bestyra.

När de träffades ombord på Mary log de båda generat.

— Hittade ingen som gick direkt, sa Simon.

— Mary går direkt.

Josua nickade allvarligt.

— Vet du, det är nog bäst att hon själv får välja.

Efter de orden kunde plötsligt de instängda tankarna vandra ut igen. Det behövdes inte längre någon kuragömmalek. Öga kunde möta öga. Man var kamrater som förr. Allt ställdes på något sätt på framtiden. Den ena skulle vinna och den andra förlora. Men vilket man gjorde bestämde man inte själv. Det överlät man på Jane. Hon skulle välja, bestämma sig, lyssna på de båda öronsnäckornas sus och berätta om vilken av havets sånger hon tyckte bäst om.

Lugn som en spegel låg havet. De båda vännerna stod sida vid sida vid relingen.

— I morgon är vi framme, sa Josua. Vi går tillsammans, ringer på, frågar efter Jane. Vad tror du hon säger?

— Kanske tror hon att vi inte är kloka. Hon låg på en badstrand och såg flaskan vi fiskade upp. Då fick hon en idé. Från hennes sida bara ett skämt. Klippte bort litet hår. Skrev en lapp. Omgiven av skratande, förtjusta kamrater. Vi får väl se.

— Vi tar väl varandra i hand, sa Josua, innan vi går ner och kjojar. Här är min.

Båda sov rätt oroligt på natten. Klockan två hade de tjänstgöring. Nere från maskinrummet kunde de inte se hur nära land de hade kommit. De skyfflade in kolet i ett vidöppet ginungagap av eld, där flammorna tycktes vara som ett fladdrande, guldglänsande hår i storm. Svetten dropp från deras nakna överkroppar och de sökte ibland skydd under ventilernas svala luftström. Vid signalen »halv fart» tittade de på varandra, visste att de var på ingående, att en oändlig rad ljus redan för länge sedan hade krupit upp ur horisonten. Så »Stopp» och ankar-rasset efter fartygssidan. De var framme.



I väntans tider...

Sedan gick de längs de främmande gatorna utan att göra sig någon större brådska. I vänsterhanden hade Josua sin öronsnäcka, i högerhanden Simon sin. De sa inte mycket till varandra. Inte mer än:

— Här viker vi väl av. Nu är det till vänster. Nu till höger. Så var de plötsligt framme, såg ett envåningshus, litet och förfallet, med välskött trädgård, gröna mattor av gräs, knoppande buskar, en bred grusgång fram till porten.

— Vi stiger väl på?

Josuas röst lät litet skrovlig.

De ringde på, stod där litet oroligt och väntade. Så hörde de stegen inifrån. En ljus kvinna i fyrtiofem-årsåldern öppnade.

Om Jane träffades?

Kvinnan log.

— Jovisst! Visst kunde de få träffa Jane. Hon var på sitt rum. Det var bara att stiga på.

De såg på varandra, nickade, log. I tjugofem-årsåldern alltså. Kvinnan här var säkert hennes mor.

Sedan stod de plötsligt i ett rum. En liten åttaårig flicka tittade nyfiken på dem. Hennes hår glänste som guld och var långt nog att snudda hennes skuldror.

— Här är Jane, sa hennes mor.

Återigen tittade de på varandra. Sedan föll Simon på knä och visade sin öronsnäcka.

— En gång skrev du ett brev, sa han. Du la det i en flaska. Och du klippte också en lock av ditt hår och sände med. Vi hittade flaskan. Den hade följt med vägorna och strömmen till ett annat land. Nu har vi skaffat dig var sin öronsnäcka, precis som du ville. Om du sätter den till örat kan du höra hur havet susar. Och lyssnar du riktigt noga kanske du också hör sjömännens sånger och längtan till hamn och land och sådana som du.

Jane lyssnade noga och uppmärksam. Sedan tog hon öronsnäckan och satte den till örat. När hon hörde suset, log hon och sa:

— Tänk att det hörs så tydligt.

Medan modern gick ut i köket och satte på teet, satte sig de båda vännerna på golvet bredvid flickan.

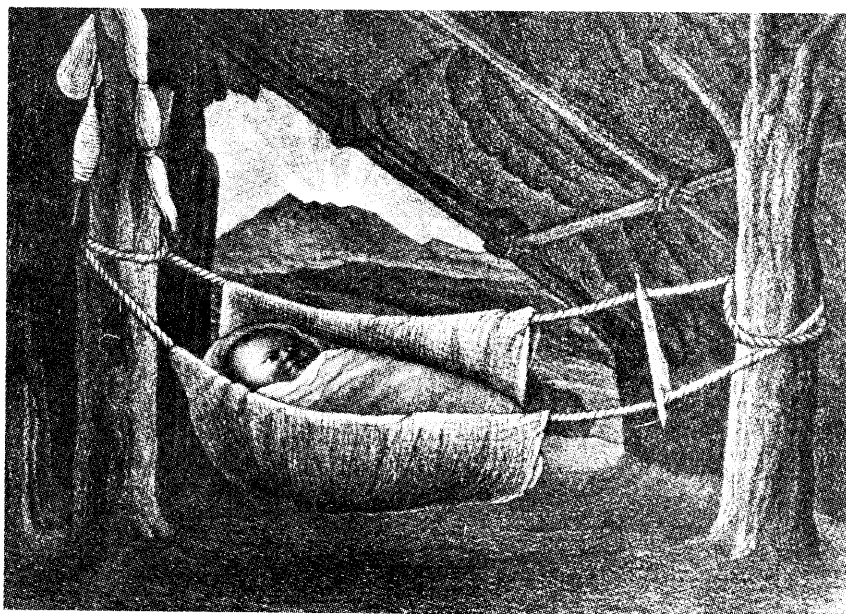
— Du som är svensk borde väl ha skratat, sa Josua, i stället blir du sentimental.

Simon log.

— Vad har du egentligen förlo-
rat? frågade han. Strängt taget, fanns det någon bättre lösning?

Dessa bilder stammar från en mycket intressant resa som jag nyligen gjorde till den av indianer bebodda zonen i Nordmexiko. Området heter **La Sierra Tarahumara** och ligger i staten **Chihuahua**, som gränsar till USA. Femtiotusen indianer av stammen Tarahumara lever där. Precis som i alla andra indianska zoner tränger här de rika *mestizerna* bort de infödda till den sämsta jorden, uppe i bergen och klyftorna. Men inte ens där förskonas de fattigaste från att bli utsugna och lurade.

Jag är stolt över att det institut där jag arbetar, Statliga institutet för studium av den indianska befolkningens levnadsvillkor, tar sig an indianerna. Vi har redan gjort en hel del. I de viktigaste zonerna, däribland Tarahumara, har vi grundat arbetscentra.



Här och nedan ett par teckningar som ger er en inblick i hur människorna lever i bergsbyn Guachochi i staten Chihuahua.

Andrea Gomez:

Med flyg reste jag till Sierra Tarahumara. På annat sätt, tycktes det mig, kan man över huvud taget inte komma till detta område. Sierran är fullständigt avstängd från den »civiliserade» världen.

Om vintern är det här enligt våra begrepp mycket kallt. Temperaturen sjunker till 16 minusgrader

ANDREA GOMEZ är mexikanska, en mycket känd konstnärinna som ägnar stor tid och intresse åt den indianska befolkningens levsvillkor. Här berättar hon i ord och bild om indianer i Nordmexiko.

och snön ligger meterdjup. I de andra delarna av landet är vintern aldrig så sträng.

Indianerna som jag träffade där är hjärtegodas, kloka människor. Men deras godhet, enkelhet och munterhet missbrukas av stamhövdingarna och köpmännen. Ärligheten och rättskaffenheten står dessa enkla människor ofta dyrt.

Tarahumaras huvudsakliga rikedom är skogarna. Men invånarna saknar medel och redskap för att utnyttja dessa rikedomar och indianerna är tvungna att sälja sin arbetskraft till de rika i Chihuahua för en svårtlön. Vårt institut för en energisk kamp mot dessa utsugare. Det skapar kooperativer och bygger sågverk som bara står till förfogande för indianerna. Vi har redan byggt en hel del vägar och gator, upprättat många skolor och vi har låtit utbilda unga indianer till lärare.

Talrika problem är emellertid fortfarande olösta, problem som endast regeringen förmår lösa.

Mitt arbete i institutet är mycket intressant, det ger mig stor tillfreds-



Denna sjuka kvinna tog jag med till läkaren som vårt institut skickat hit. Tyvärr kan inte teckningen återge de granna färgerna i den vackra nationaldräkten som kvinnorna i Tarahumara bär.



När jag kom till skolan som grundats av institutet för studium av den indianska befolkningens levnadsvillkor i Guachochi, kunde jag inte låta bli att teckna den här lilla flickan framför svarta tavlan.



Detta är Josefina Morales. Det är en förfärlig syn att se barn tiggga om allmosor. När jag överallt mötte dessa hungriga hemlösa barn tänkte jag på miljonärerna som rusar fram i sina lyxbilar genom Mexikos gator. De ser inte de små tiggarna...

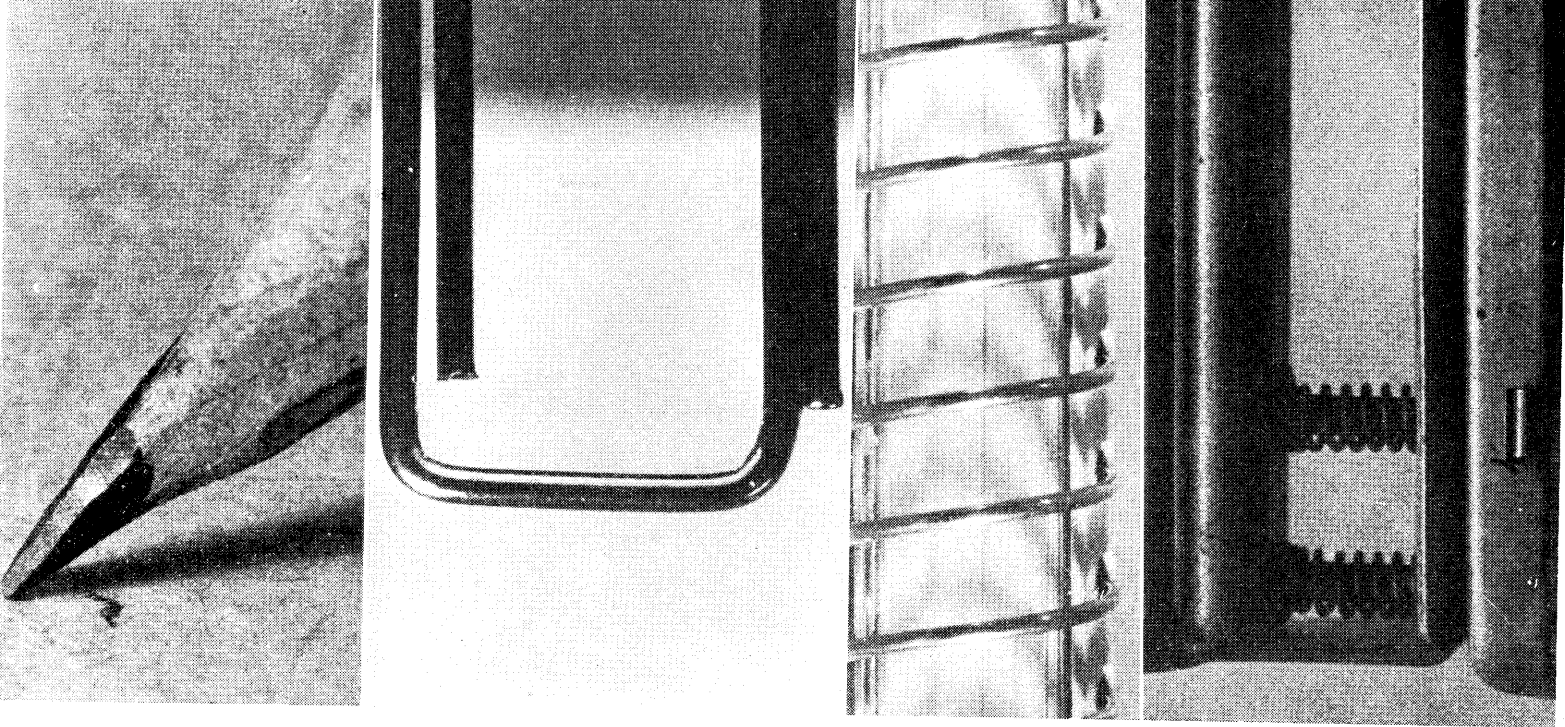
Säkert lockar anblicken av den här pojken fram ett varmt leende också hos er. Han heter Cristino Palma Ceballos och tillhör Tarahumara-stammen.

ställelse och är en viktig stimulans för mitt konstnärliga skapande. Det ger mig möjlighet att grundligt lära känna mitt mexikanska hemland och besöka dess mest avlägsna vrår. Det är en stor glädje för mig att genom mina teckningar kunna bidra till ett närmande mellan våra bröder, indianerna, och landets övriga befolkning.

Om människorna i Tarahumara skulle jag kunna berätta i timtal. Men när jag ändå fattar mig kort så är det i förvissningen om att teckningarna kompletterar mina ord.

I de kommunala församlingarna, där också kvinnor deltar, diskuteras vardagsproblem och sociala angelägenheter. Att kvinnorna har barnen med sig betraktas som självklart.



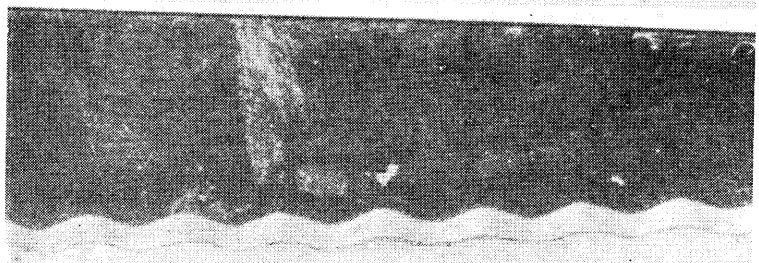
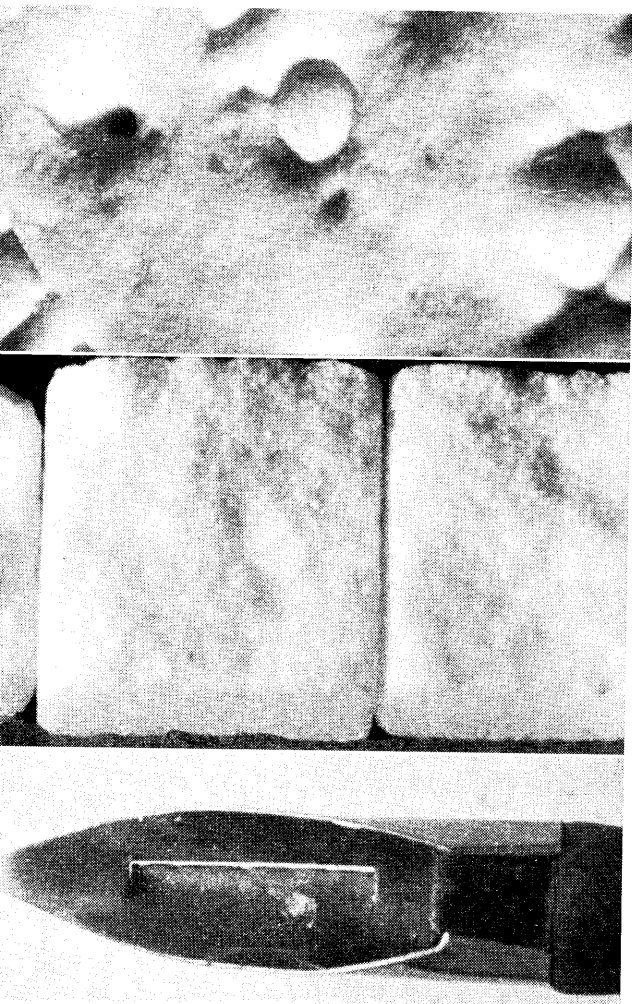


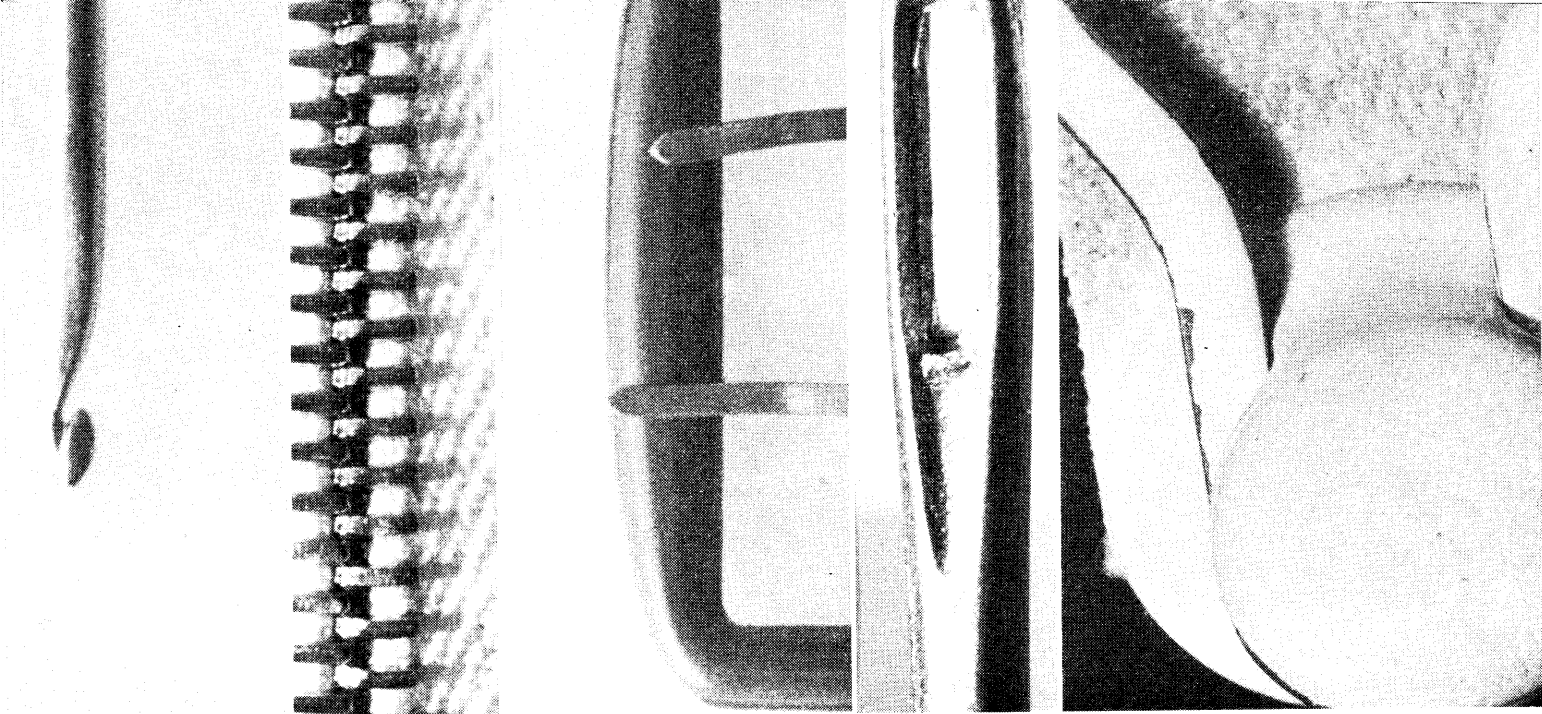
Vår julpristävlan:

14 FÖREMÅL SÖKER NAMN

Bilderna på denna och nästa sida visar 14 föremål. Samtliga är sådana som vi till dagligdags ser men eftersom bilderna i allmänhet inte visar föremålen i sin hel-

het eller återger dem starkt förstörade kan det kanske vara förenat med en viss svårighet att komma samtliga på spåren. Vad vi vill veta är namnen på samtliga 14 här avbildade föremål. Lösningarna skall vara insända till red. senast den 25 jan. Först öppnade rätta lösning belönas med en inramad vacker litografi av konstnären Arne Scheding. Tröstpris i form av böcker utdelas som 2:a och 3:e pris.





VAD SKA DET BLI AV . . .

Forts. fr. sid. 5

»Kostja», ropade jag.

Pojken svarade inte. När du blir stor kommer du att förstå en hel del, min son. Men ännu är det för tidigt för dig att sätta dig till doms över mig.

Jag gick ner, chauffören satt och läste i en bok. När han såg mig öppnade han dörren och frågade:

»Till flygplatsen?»

»Ja.»

När vi kom fram återstod ännu en timma och en kvart tills flyget skulle gå. Jag gick in i baren. I hörnet stod en hög gran med färggranna glödlampor. Jag beställde öl och cigaretter och slog mig ner. Så, nu kunde jag äntligen få tänka på Kena, bara på Kena . . . På mitt bord fanns ingen askkopp. Jag såg mig om och upptäckte en på ett bord borta vid dörren. Jag ville just resa på mig och hämta den då jag upptäckte — Kostja. Hans rock var oknäppt, han hade ingen halsduk, öronlapparna på mössan var inte nerdragna, den randiga slipsen bucklade sig. Jag ställde in mig på något förfärligt.

»Kostja!»

Pojken kom fram till mitt bord och lade ett öppnat telegram framför mig.

»Boris, 31. reser oväntat på längre tjänsteresa, ska ej ha barn, var ett misstag, skriv inte. Kena.»

Jag läste telegrammet en gång och ännu en gång . . .

En högtalarröst uppmanade flygpassageraren Karetin att anmäla sig. Det fanns alltså ännu någon som frågade efter honom, flygpassageraren Karetin!

Men var fanns Kostja! Jag letade överallt. Kostja hade alltid förstått att göra sig obemärkt. Obemärkt hade han också blivit stor.

En halvtimme senare var jag hemma. Jag låste upp dörren, lät väskan stå i tamburen och steg in. Lisa i ny klänning och med pärlkedja om halsen satt i soffan. Bara hennes ögon skvallrade om att hon grätit.

Kostja skruvade på radion, han såg inte ens upp när dörren öppnades. Vovka sov på två stolar under granen. Han hade väl velat invänta det nya året och somnat. Bredvid honom låg beständsdelarna av den isärplockade leksaksbilen. Över honom svängde teddybjörnen som han skänkt mig på sin födelsedag med stränga order att inte ta sönder den . . .

Lisa reste på sig, strök håret ur pannan och sa:

»Boris, korka upp vinet. Och du, Kostja, hämta tårtan. Det är tid att fira nyår.»

Jag öppnade flaskan, Kostja kom med tårtan, och knappast hade vi satt oss kring bordet förrän klockspelet från Kreml ljud från radion och hallåmannen lyckönskade oss till det nya året.

Vi höjde glasen. Leende bad Lisa mig att servera henne en bit tårta. Klumpigt, med en hand, skar jag i tårtan, tog en bit på tårtspaden och tippade den med grädden neråt över på Lisas tallrik.

. . . Kostja kunde inte längre hålla ögonen öppna och Lisa skickade honom i säng. Nu var vi ensamma vid bordet, åt och teg. Jag såg hur en rund fläck på Lisas klänningsbröst blev större och större. Hon grät! Jag kände det som om en dimma sänkt sig över mina ögon. Genom dimman såg jag hur Lisa slog mera vin i sitt glas, drack, skar itu ett äpple och åt upp ena hälften, torkade av läpparna med servetten — en fläck av läppstiftet stannade kvar på den — torkade sedan av händerna, steg upp och slöt ögonen. Med fast röst sade hon strängt:

»Gå nu!»

Jag frågade inte vart och varför. Jag reste mig, tog på mig ytterkläderna i tamburen, gick in ännu en gång, knöt loss teddybjörnen från granen, stack den i fikan och gick.

Lisa hann ifatt mig i nedersta trappan och räckte mig tigande väskan. Jag väntade tills hennes steg förklingat, slog igen porten och steg ut på gatan.

Stora snöflingor dalade ner över människorna på gatan, över bilarna och gatlyktorna och bildade ett fladdrande förhänge framför de upplysta fönstren. Gatan strålade och glittrade, snön mildrade ljuden. En vindpust förde med sig en doft av skog, antagligen från granar som blivit osålda. Med vindpusten kom en ung, glad röst emot mig från gathörnet:

»Gott nytt år! Lycka till!»

*

Morgonen grydde. Vinden förde med sig en doft av vattenliljor.

Jag gick ner mot havet. Vågorna bröt sig mjukt mot stranden och lämnade efter sig blåsor som med en lätt knall brast och slocknade.

I dag är det på dagen två år sedan jag tog farväl av Boris här . . . Den gången tycktes mig livet som en enda underbar festdag . . . För sista gången satt vi hela natten här, just på denna plats, och väntade på morgonen.

Också förra året var jag här . . .

Boris sökte mig. Han kom just när jag låg på BB, men mamma förklarade att jag inte var i stan. Så många hårda, kränkande ord jag sade mamma den gången! Jag var säker på att hon handlat mera efter sitt förstånd än efter sitt hjärta.

»Försök då att förstå, hans längtan efter sina barn skulle så småningom kväva kärleken till dej.»

Men jag ville inte förstå. Varför

En tysk flickunge

av Gustaf Fröding

Därinne i salongen
de gjorde fin musik,
det skrek och skröt i sången
och dröp av romantik.
Det var så mycket »Weinen»
och »Gluth» och »Heldenmuth»
— jag gäspade i mjugg och gick
i Wintergarten ut.

Jag lät musiken låta
och sökte mig en bänk
och såg fontänen gråta
sitt vemodsvåta stänk.
Och palmen stod och drömde
om Heinrich Heines tid.
Det var »die blaue Blume» visst,
som himlade bredvid.

En kaktus stod och tänkte
på »varats» gåta tyst
och under lagern blänkte
en Kejsar-Wilhelms-byst.
»Der Heldenmuth», »das Denken»
och romantikens låt!
Jag var så led vid allting tyskt
och svor en »Schwere Noth».

skulle mitt barn växa upp utan far?
Var och en måste kämpa för sin
lycka, var och en är förpliktad till
det. Jag var fast besluten att resa
till Boris så snart jag återhämtat
mig något. Men den lilla var där och
allt annat ryckte i bakgrunden.

Nu förstod jag henne, den andra,
som hade två barn.

När Boris kom nästa gång bad jag
mamma att säga att jag var bort-
rest. Jag stod bakom dörren, kra-
made krampaktigt mässingsklinkan,
och om jag hade kunnat krama sön-
der den hade det säkert varit en
lättnad.

Aldrig hade jag trott att jag skulle
orka låta bli att springa ut och
kasta mej i hans armar...

Redan kikade solen halvvägs fram
vid horisonten, havet darrade till
och råkade i rörelse.

»Du har vaknat.»

... En halvtimme senare var jag
hemma. Min lilla Lida sov på veran-
dan. Mamma hade förstås täckt över
hennes ordentligt sedan jag gått, den
lilla pannan badade i svett och det
blonda håret (Boris hår!) var sam-
manklibbat. Jag tyckte hon liknade
Kostja, hans äldste...

Kostja hade den gången, strax före
den där nyårsnatten, skrivit till mig:
»Pappa vill resa sin väg och mamma
tror att han aldrig kommer tillbaka.»

Då hördes någon fräsa
— vad nu, finns här en katt? —
då stack det fram en näsa,
då klang det som ett skratt.
Då stack det fram en näsa,
en käck och fin och späd,
då kek det fram en liten en
bakom ett mandelträd.

Det var en liten pyssling,
kokett och graciös,
en tummelitens syssling,
en liten lustig tös,
och över vita gazer
föll hennes blonda hår
— det var en dam på si så där
en åtta, nio år.

Jag hade allt en aning,
en dunkel aning om
den högst diskreta maning,
som från buskaget kom.
Vi läste i varandra,
vi kunde gott förstå,
att det var kurra gömma, som
vi bägge tänkte på.

Nåväl, så gömma kurra,
så kurra gömma då!
Hon svängde som en snurra,
hon skuttade på tå.
Och jag smög listigt efter
med långa tysta steg,
och hon kröp in och gömde sig
och höll sig still och teg.

En rad var sorgfälligt uttraderad och
ovanför den hade pojken med fet
stil skrivit: »Och vad ska det bli av
Vovka och mej?» Jag såg pojken
framför mig, blåögd, med mjukt
blont hår. Precis som Boris...

Då skickade jag iväg telegrammet,
men för i alla fall ut till flygplatsen
och var ängslig för att komma för
sent. Jag var säker: Boris skulle inte
fästa tilltro till mitt telegram.

Men det var andra människor som
steg ur planet, glada, högljudda och
— främmande.

Den lilla började röra på sig, hon
sträckte ut de små armarna. Jag
böjde mig över henne.

»Ma-ma...»

Det var det första ordet hon lärt
sig och som hon dagen lång prövade
sin tunga på.

Senare en gång, när min dotter är
stor, hur ska jag förklara för henne
varför hon inte har någon far?



Hon lagade sig varligt
bland blommorna en bädd
— det var så rysligt farligt,
hon var så rysligt rädd.
Vi laddes att hon råkat
i någon jättes sal
— hon var prinsessan Edelweiss
och jag var Rübezahl.

Och stackars hon blev funnen,
o sorg, o nöd, o kval!
— det vattnades i munnen
på jätten Rübezahl.
»Kom fram, kom fram, prinsessa,
nu skall jag äta dig!
Var snäll och gör dig riktigt söt,
ty jag skall äta dig!»

Hon kom på alla fyra,
prinsessa som hon var.
Då grep det oss en yra,
en trolsk och underbar.
Vi svängde och vi slängde
som på den värsta bal
— den vita fröken Edelweiss,
den svarte Rübezahl.

Då tystnade musiken,
»der Heldenmuth» tog slut
och hela romantiken
kom röd och svettig ut,
och vi, vi måste skiljas,
»adé, adé adé!»
Vårt långa sorgliga farväl
var allt en syn att se.

Adé, adé prinsessa,
vi äro vänner vi!
Du svettnas ej som dessa
heroiskt tyskeri,
är ej Thusneldas dotter
med kejsar Siegesgreis,
men fén, som drager folk till folk,
prinsessan Edelweiss.

Hyddan i trädet

De stod på den lilla bron med var sitt metspö och tänkte på abborrar. Han hade maskat sin krok med stor omsorg. Hon hade varken mask eller krok, stod där bara med spöet och ett ringlande snöre.

— Du får ingen i alla fall, sa han retsamt och såg på sitt gungande flöte.

— Gör inget, svarade hon lugnt.

— Abborrar tycker om mask.

— Det gör i alla fall ont i masken, så det så. Hon knyste på nacken och kastade spöet på marken. Det var inget roligt längre att bara stå och se ner i vattnet och tänka på abborrar.

Novell av

INGEGÄRD KARLSON

Han blev arg. Aldrig ville hon vara med på något. Häftigt drog han till i spöet och metlinan flög i en båge och kroken grep tag i hans byxbak. Där satt den och han slet till och fick bort kroken och ett stycke av byxan. Hon började skratta åt det vita lysande skinnet. Han blev enbart rädd. Tänkte på hur det skulle bli då han kom hem.

— Om jag vore stor, skulle jag laga det åt dig, sa hon och blev lötsligt allvarlig.

— Nu är du inte stor, svarade han vresigt. Kan inte stava ens.

— Nej, sa hon bara.

— Fårhunden kan ha gjort det, sa hon betänksamt.

— Nej, för han biter också i skinn.

— Men han kan ibland bara bita i tyget. Om han bara är lite arg...

— Nej. Hör du inte vad jag säger, skrek han. Hör du inte!

— Nej, skrek hon.

Då började de att slåss. De rullade runt och klöstes som två ilskna katter. Hon fick tag i hans öra och bet och med andra handen fick hon grepp i hans byxbak och slet till. Tyget krasade sönder. De låg ett ögonblick stilla och såg på varandra. Han torkade bort litet smuts från hennes panna och hon kurade ihop sig och log.

— Det var du som gjorde det, sa han och reste sig upp.

— Ja, svarade hon förnöjt. Du kan gå hem och byta nu. I kväll kommer din mamma hem och säger att jag tagit sönder dina byxor.

— Får du inte stryk då?

— Nej, tänk att jag inte får det. Det är ju inte mina byxor!

— Du svär på att inte säga för mamma hur det är...

Hon knäppte sina händer och såg trofast på honom. De hade svurit ihop många gånger.

— Djävla nacka kackelacka, sa hon högtidligt.

Då var de båda överens och hand i hand gick de mot hans hem. Hon stannade bakom ett uthus och väntade. Men han gick inte in. Han stod utanför ett öppet fönster och lyssnade. Hon smög sig fram till honom. Hennes mamma var hos hans mamma. De skrek högt då de talade.

— Tror du inte att jag såg er? Hm. Det har jag veta länge. Men du ska inte inbilla dig att Karl är så lättlurad, sa hans mamma.

— Men snälla du, ingenting har ju hänt. Vi gick bara samma väg hem och sedan satte vi oss utanför. Jag skulle hämta flickan. Karl sa att hon var här.

— Vad han sa spelar ingen roll. Gå du till din Enok och sköt ditt. Här har du inte mera att hämta. Och förresten våra barn ska hädanefter inte vara tillsammans.

— Men du har missuppfattat det hela...

— Menar du missuppfattat? Kan det vara en missuppfattning att du låg här en hel natt, då jag var borta. Du hade glömt din förgyllda kam kvar i min säng.

— Glömde jag den...

— Se själv! Den ligger på bordet. Ta dina tillhörigheter och försvinn. Och pojken ska jag nog tala med så det inte blir fler besök av din flicka.

— Kom nu, viskade han och drog med henne bakom uthuset.

Darrande smög hon sig intill honom och började gråta. De såg då hur hennes mor skyndade därifrån med snabba steg. Hans mor kom ut på trappan, rödgråten och upphetsad.

— Sune! Sune var är du... Kom genast in!

De stod tysta tills hon försvann in genom dörren. Han kände på det stora hålet i byxan. Förskräckt drog hon sig undan. Tänkte på att det var i alla fall han som åstadkom hålet från början. Och det var ju hans fel att de började slåss.

— Du vill inte nu, sa han och såg mot köksdörren till.

— Nu är inte som förut, svarade hon och drog sig undan.

— Men du svor i alla fall...



Julförberedelser i daghemmet. Det är som synes mycket knåp med att ta ut figurerna ur degen med huvud och alla lemmar i behåll och sedan dekorera dem. Den ende manlige bagaren har funnit det mest bekvämt att påta sej rollen som avsmakare...

— Kan du inte knycka en förgylld kam hemma? frågade han.

— Mamma har massor, så det går väl.

— Så gör det då — nu.

Hon gick utan frågor. Han var två år äldre och visste alltid bättre. Hon gick inte så fort, gav sig tid att sätta sig lite här och var. Det kändes otäckt att gå hem. Det bästa vore att bygga en hydda uppe i ett träd där han och hon fick vara i fred. Men han trodde inte på hyddor i träd. Påstod att det blev för kallt om vintern. De skulle frysa ihjäl och sedan skulle prästen skotta jord och blommor över dem. Sedan skulle ingen bry sig om dem mera. Döingar brydde sig ingen om. Jo, ibland förstås. Som med farmor. Blommorna till henne kostade väldigt med pengar. Mamma ville sätta blommor på graven... Men det ville inte pappa. Det var nog trots allt inte lätt att vara döing heller.

Ingen var hemma då hon kom. Hon fick tag i en kam inne i sovrummet och skyndade sedan tillbaka. Han hade satt sig ner och tuggade på ett grässtrå då hon kom.

— Bra, sa han och tog kammen hon räckte honom.

— Vad ska du ha den till? dristade hon sig till att fråga.

— Jag går in och låtsar att jag tappar den. Sedan säger jag att jag hittade två kammar på eran slaskhög. Den ena har jag förlagt, säger jag. Det blir säkert bra. Kanske min mamma går till din mamma och ber om förlåtelse. Ja, så kommer hon att säga något om byxorna. Men det blir nog inte så farligt.

— Det blir det nog inte, svarade hon och försökte med ett leende fast munnen darrade. Hon var rädd nu och förstod inte riktigt det där med kammarna på slaskhögen. Men han gjorde det nog bra.

Hon satte sig ner och väntade. Det dröjde länge. Hans mor kom ut på trappan flera gånger, men inte han. Kanske han inte fick gå ut mera i dag. Så var det nog. Men hon kom sig inte för att gå. Ute hade det börjat skymma, men hon satt kvar tills daggen föll. Då började hon sakta gå mot hemmet.

Det var bara hennes pappa som var hemma. Han satt vid köksbordet med en bunke lingonsylt och en kanna mjölk framför sig. Tallriken framför honom stod orörd.

— Var är mamma? frågade hon och tog av sig skorna som blivit leliga på vägen hem

Han svarade inte. Tog fram en tallrik och en sked åt henne. Hon var inte hungrig. Han kunde väl säga någonting.

— Var är mamma? frågade hon och började gråta.

— För sjutton! Håll tyst och ät.

Hon tog en sked lingon och tömde lite mjölk på tallriken. Han var förstås full. Men det fick hon inte säga. Man fick aldrig säga något åt honom. Inte ens mamma kunde säga att han var full då han var det.



GOD JUL! önskar vi våra yngsta läsare. Den här bilden uttrycker en del av de förhoppningar vi hyser för ert vidkommande: att vintern ska komma med snö efter allt höstens regn och att ni ska få god användning för era skidor, kälkar och skridskor. Och att de allra minsta inte ska få annan användning för sin sandhink än som hatt åt snögubben!

— Hon kommer nog snart ska du se, sa hon inställsamt tröstande.

— Inom dessa dörrar kommer hon aldrig mer. Aldrig... Han blev röd i ansiktet och började gå av och an över golvet.

— Men var är hon då?

— Hon är uppe hos Nilssons tills vidare. Hos det patrascket kan hon gott stanna. Och det är inte lönt att hon kommer och försöker ta dig med sig. Jag har lagen på min sida.

Hon stirrade ner i tallriken på lingonen som skurit sig av mjölken. Det såg äckligt ut. Bara han blev lugn skulle hon smita till Nilssons. Innan hon hann dit fick hon inte gråta.

— Tycker du det är riktigt att begå hor med din bästa lekkamrats far, frågade han och kom närmare.

Han kom nära inpå henne och försökte lyfta upp henne. Det luktade illa om honom och hans ögon var röda och brinnande. Hon skrek och sparkade för att bli fri. Hon begrep inte innebörden av orden han sagt, men de skrämde henne. De rörde henne och hennes bästa vän. Orden kanske skulle skilja dem åt. Det kändes så.

Han släppte henne och satte sig ner.

— Du är väl inte rädd för mig, lillan. Pappa är inte farlig, det vet du väl. Mamma har gjort oss illa, men det ska vi glömma. Hon åker snart bort och då blir allt bra. Nästa vecka ska du och jag fara in till stan. Då ska vi köpa en ny docka. En med lockigt hår.

Han såg snäll ut nu. Det där med dockan lät bra. Mamma sa alltid att de inte hade råd med för dyra leksaker.

— Om en tid kommer en farbror hit och frågar efter mamma. Han kommer att fråga om mamma var ute på nätterna och så där... Och det har hon ju varit. Du vet den där natten då du vaknade och frågade efter henne, då var hon ju ute. Minns du det?

— Jo, det var hon. Och många andra nätter också...

Han ville att hon skulle tala illa om mamma nu. Men Nilssons hus var inte långt borta. Bara en liten bit och det gick fort att springa. Men om hon sprang skulle det bli slut med metet vid bäcken, drömmen om hyddan i trädet och allt annat som var roligt.

— Det är bra min flicka. Han reste sig upp och gick ut i skafferi. Hon såg att han drack ur en stor flaska.

Försiktigt nådde hon fram till dörren och skulle just fatta tag i dörrvredet då han kom ut. Ögonblickligen fattade han situationen och gav henne en rungande örfil. Hon skrek till och kastade sig ut mot friheten. Hennes fötter slog som trumpinnar mot jorden.

Det var mörkt och i mörkret snubblade hon. Hon hann fram till Nilssons och modern.

Hennes kind var röd och det kallade Nilsson för bevis. Hon låg i en allt för stor säng med vuxna ansikten runt omkring och förstod att

Gör det själv!

De här små dockorna kan ni med fördel hänga i julgranen eller ställa på bordet. Som material behöver ni kräpp- eller silkepapper, litet bomull, tunn och lättböjlig metalltråd och litet färggrannat papper, exempelvis glanspapper. Ta ett fyrkantigt eller avlångt papper, lägg en liten bomullstuss mitt på, spänn papperet fast om den och bind om med en tråd (se bild 1 och 2). Där har ni början till två dockor.

Så fortsätter vi med dockan på bild 1. Överkroppen fylls med tråd bomull och binds till med en tråd – vid sidorna blir det som två »vingar». Kjolen slätas till, en ring av glanspapper i en glad färg, sätts på huvudet och dockan på bild 3 är färdig.

Nästa docka görs likadant, dock med den skillnaden att hon har riktiga armar. »Armarna» görs så att man vecklar samman en bit papper och binder till det i båda ändarna (se bilden allra nederst), i sidorna på överkroppen görs små snitt, armarna sticks in och fästes med lite klister. Huvudet förses med svarta prickar för ögon, näsa och mun, en liten huva sätts ovanpå och dockan på bild 4 är färdig.

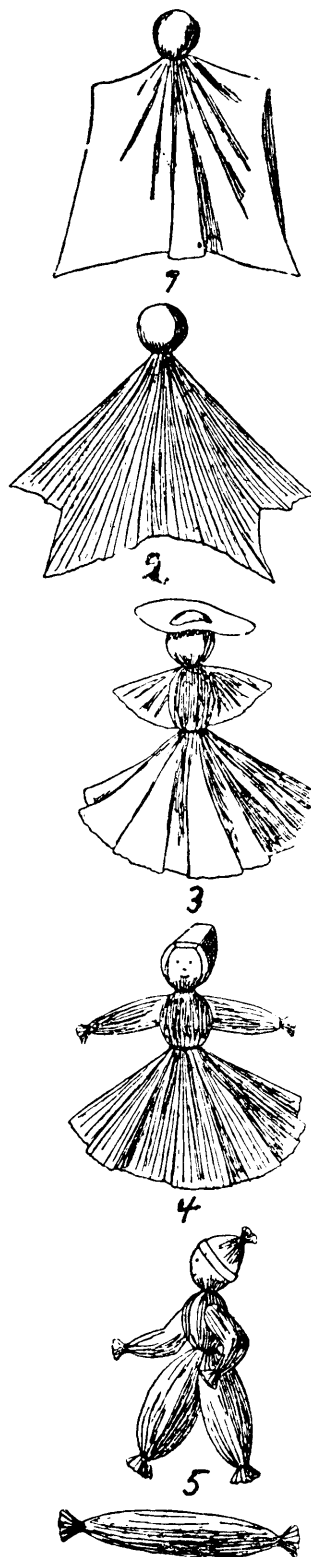
Dockpojken påbörjas likadant som de övriga dockorna men i stället för en vid kjol får han två ben och det sker så att man klipper upp kjolen nedifrån och till »midjan», binder om byxbenen nedtill, med hjälp av klister gör en liten luva och klistrar fast den på huvudet. För att den ska kunna böja armarna måste man sticka in en bit tunn metalltråd i varje arm.

Lycka till med knåpet!

hyddan i trädet aldrig skulle bli verklighet. Det skulle inte ens bli tal om det mera, för vem ville lyssna på henne mer än han som varit hennes enda riktiga vän. Han hade i alla fall försökt att göra allt bra...

— Sprang du i bara strumporna?

— Ja. Jag hann inte få på mig skorna, svarade hon och vände sig på sidan. Hon ville slippa se dem alla. Ville bara blunda så hårt att hon kunde se tillbaka.



OM KINESISKOR

Forts. fr. sid. 15

samt sträva för familjens välfärd och arbeta för uppbyggandet av ett nytt samhälle. Utomäktenskapliga barn skall ha samma rättigheter som de i äktenskap födda. I paragraf 13 tillfogas att barnamord genom dränkning eller liknande kriminella handlingar är strängt förbjudet.

I stora delar av Kina, där befriel-sestyckorna aldrig hade satt sin fot och inte före revolutionens slutgiltiga seger hade haft möjlighet att ändra samhällsformerna, lyftes kvinnorna så att säga från den ena dagen till den andra från slaveri till lika-berättigande. Det är klart att de inte utan hjälp kunde dra fördel av sina nya rättigheter. De kinesiska kvinnornas stora organisation, *All China Democratic Women Federation*, hade till uppgift att hjälpa dem, inte bara mot det motstånd de mötte i sina egna omgivningar utan också mot deras egen rädsla och osäkerhet inför det nya ofattbara: att de var sin husbondes och tidigare herres jämlikar. Att de i hög grad hade behov av den räddningsplanka som den nya äkten-skapslagen betydde för dem gavs det snart bevis för. Under de första åren efter lagens ikraftträdande dråsade skilsmässokraven över domstolarna – av alla civilmål utgjorde de den övervägande delen.

Genom jordreformen, då godsägar-nas jord fördelades i lotter mellan de fattiga bönderna, fick alla lika stora jordlotter. Med ett slag förändrade denna lag kvinnornas ställning i miljontals kinesiska byar, där de hade blivit medägare till jorden och inte bara rättslösa *medslutare*.

Revolutionen i det kinesiska samhället har för den kinesiska bonde-kvinnans del betytt att hon lyftes från samhällets djup upp till ljuset i ett krävande men i det stora hela rättfärdigt utformat system. För den gamla överklassens talmässigt få kvinnor har det materiellt sett varit en hård förändring, men i gengäld har de uppnått frihet från familje-välde och bigami och snörda fötter och från intellektuell omyndighet – och rätt till utbildning och arbete.

När jag hållit föredrag om Kina, har jag ofta ställts inför frågan om inte Chiang Kai-sheks regim hade skapat en viss frihet för kvinnorna, man hörde dock i hans tid om hans egna och särskilt hans hustrus strävanden för att skapa bättre villkor för kvinnorna. Jo, en viss frigörelse ägde rum för kvinnorna i städerna, företrädesvis i intellektuella kretsar. Men det var här fråga om lokala utbrott av reformvilja och inte om den revolutionära omvälvning av samhället som var en förutsättning för kvinnornas befrielse överallt i Kina och i alla samhällsskikt.

Om kvinnornas liv i den kinesiska folkdemokratin kan man säga att det levdes i takt med samhällets svindlande snabba utveckling. I städerna såg man dem, då jag för fem år se-

dan besökte Kina, på alla poster i butikerna, på kontoren, på spårvagnar och bussar som konduktörer, på universitet och högskolor, och i skolor och barntädgårdar dominerade de som lärare. Jag föreställer mig att hade man besökt det gamla Kina och nu besökte det nya, skulle kvinnornas förvandling från passivitet eller slit och släp i bakgrunden till frejdig aktivitet överallt vart man såg, vara det som skulle framträda som det nya samhällets mest markanta drag.

Hurudan är hon då, den nya tidens kinesflicka, som också på industrins område håller jämna steg med mannen? Jag erinrar mig ett samtal med en ung flicka som arbetade på en fabrik inom den tunga industrin i Anshan i Nordostkina. Hon stod på en upphöjning i den väldiga maskinhallen, en av de få levande människor som övervakade och reglerade den automatiserade produktionen. Hon var helt uppslukad av sitt ansvarsfulla jobb och hade bara tid att flyktigt le mot oss medan blicken följde de glödande järnskenor hon tryckte ut ur ugnen... Men efteråt talade jag med henne. Hon var 22 år och hade kommit till fabriken från en by i Manchuriet. Hon hade först varit vanlig arbeterska men blivit uttagen till vidare utbildning. Hon bodde vid fabriken, på ett hem för de ogifta unga arbeterskorna. Där sov hon i en sovsal samman med 50 andra som var och en hade en säng och ett bord. Hon åt i kanten. — Och på kvällen, frågade jag, vad gör ni då? — På kvällen går jag till undervisningen samman med andra arbeterskor. De flesta av oss har aldrig haft möjlighet att gå i skola — det får vi först nu och vi har mycket att lära. — Men går ni aldrig ut för att roa er? — Vi arrangerar fester här på fabriken, då sjunger vi och dansar, och en kväll i veckan är här filmföreställning. — Är ni nöjd med det? Jag ångrade nästan att jag hade frågat, för hon blev så förvånad att det gränsade till förvirring: — Vad i all världen skulle jag vara otillfredsställd med? Jag älskar mitt arbete och jag får lov att lära mig något. Vad kan jag önska mig mera?

(Det att få lov att lära något betraktas i Kina som ett privilegium — en inställning som knappast är allmän hos oss.)

— Ni gifter er väl en vacker dag? frågade jag till sist. — Det vet jag inte, svarade den unga kinesflickan, för ögonblicket har jag i varje fall inte tid.

För de kinesiska bondkvinnorna har förändringarna i deras tillvaros mönster gått hand i hand med byns utveckling: från arbetet som var begränsat till göromål i det egna privata lilla jordbruket till det kooperativa och kollektiva bysamhällets noggrant tillrättalagda grupparbete,



Kvinnor från 17 länder möttes nyligen i Salzburg i Österrike för att dryfta problemen om krig och fred. På sid. 6 i detta nummer berättar dr Andrea Andreen om mötet. På bilden: professor Elsa Bergamaschi, Italien, och (t. h.) fru Charlotte Muret, Schweiz, i talarstolen.

som helt har förändrat deras tillvaro. När jag besökte Kina 1955 blomstrade familjelivet — som man i västern är så bekymrad för — frodigt nog, med den vackra sammanhållningen mellan generationerna som den fasta hjulaxeln.

Det har hänt att jag ställts inför frågan om Kinas kvinnor dock verkligen kan vara lyckligare i dag än de var före revolutionen. Frågan är naiv, men eftersom den allmänna uppfattningen om Kina som det var förr och som det är i dag är präglad av naivitet i den västliga världen, är frågan ett uttryck för den allmänna osäkerheten, och man måste söka svara så gott man kan: vad lyckan beträffar är det nog bland Kinas kvinnor som bland andra kvinnor i världen »som gnistor är den spridd i syd och nord», men betraktar man möjligheterna för det nya Kinas hundratals miljoner kvinnor att leva i människovärdiga förhållanden, där de inte lider nöd, där de har större möjligheter än någonsin att få lära sig något och för att vid mannens sida göra sig gällande i fysiskt eller intellektuellt arbete — då måste man svara, att Kinas kvinnor samhällsmässigt har det så oändligt mycket bättre att förhållandena i dag inte tål någon jämförelse med de förrevolutionära förhållandena. Men något måste väl ha gått förlorat? Ja, något har gått förlorat, den dagdrivets och rikedomens förfining i seder och skick som präglade överklassens kvinnor i det gamla Kina. Och mer än det: något ogripbart i folkets liv, som föddes av dess lidanden och tålmod. Något har strukits bort, det kan inte vara annorlunda, ty ett folk som utgör en fjärdedel av jordens befolkning har under loppet av tio år fått sin existensform totalt för-

vandlad — världshistoriens största, snabbaste och mest genomgripande revolution har ägt rum i Kina.

Kvinnorna i Kina har alltid varit ett revolutionärt element — de har varit upproriska mot förtrycket. Många kineser, män och kvinnor, som varit med och gjort revolutionen och nu bekläder ansvarsfulla poster i samhället, har berättat hur det var deras mor som en gång för länge sedan hjälpte dem att trotsa sin miljö, som ville klavbinda dem i okunnighet och tradition.

Pearl S. Buck, som är en fin kännare av kinesisk psykologi, skriver i en av sina böcker (»Brev från Peking», utkommen på danska hösten 1959): »Jag lät aldrig lura mig av de kinesiska kvinnorna, inte ens av de blomliknande ljuva unga flickorna. De är de starkaste kvinnorna i världen. Även om de till synes ger efter, så ger de aldrig efter. Deras män är svaga i jämförelse med dem. Varifrån härstammar denna kvinnliga styrka? Det är den styrka århundraden har gett dem, de icke önskades styrka. Det var alltid söner som hade förhandsrätten, som blev skyddade och gränslöst bortskämda. Och det måste dottern finna sig i och tigande stå ut med generation efter generation. Hon lärde sig att tänka först på sig själv — att hemligt beskydda sig själv, att stjäla det man inte gav henne, att ljuga för att inte sanningen skulle vålla henne förtretligheter, att använda sig av svek som en sköld för att dölja sina mål, dessa mål som bara gällde hennes egen säkerhet och lycka om hon var en vanlig kvinna, men något långt mera upphöjt, offerviljan, om hon var en stor kvinna...»

Mao Tse-tung, vars bondehär 1949

När jag gjorde
som andra ville att jag borde
när jag skalade äpplen och klyvde
och mosade och flaskade
och burkade och samlade
fallfrukt till mos
och lagrade min trädgårds
dignande överflöds överflöd
på glas
på flaskor
på krus
på framtidsbuteljer
på lånta burkar
och tiggda burkar
och ärvda burkar
och gifta döttrars burkar
och Gud vet allt
jag gjorde på min fritid
då var jag älskad maka
och älskad mormor och mor
och en aktad givande vän.
En äppleskalarmaskin på Findus
är tusen såna som jag.
Jag gonar mej ändå i glansen
från källarehyllor
från året det goda
som gick mot dignande höst.
Vänner väntar
ungar väntar
grötar väntar
på äppelmos.
När sista skrotten
till mos är sprucken
tar urmorsgreppet
min själ ifatt.
Ett år är färdigt
och jag blev färdig
och lik modellen
min svärmor satt
i sonens hylla
för aktad maka
på bondetunet.
Jag fyller måttet
i seklers aktning
tillfreds jag somnar
i bondens famn.
I drömmen kramar
han äppleskalarn
som inte låter
en skrott förfaras.

Astrid Pettersson

slutgiltigt besegrade inre och yttre
fiender, förstod att skulle han ge-
nomföra sin revolution måste han ha
kvinnorna med sig — omkring hälft-
en av Kinas befolkning. För första
gången i Kinas 4.000-åriga historia
blev kvinnornas uppfinningsrikedom
och styrka och deras offervilja krävd
och tagen i bruk för uppnåendet av
ett gemensamt mål som låg över de-
ras personliga tillvaro men samtidigt
var deras framtids förutsättning.

Kate Fleron

Vi kvinnor 1961

Med detta nummer avslutar vår tidning sin tolfte årgång. Det frågas ibland: Har kvinnotidningar, har kvinnoorganisationer någon uppgift att fylla i det moderna samhället? Underförstått: där allt är så välordnat. Ja, är det nu det? Just i dag, den dag då dessa rader skrives, läser vi i tidningarna att av jordens 750 miljoner barn är 500 miljoner undernärda, enligt uppgifter från FN:s barnhjälpsfond, vars bidrag till lindrandet av denna omåttliga nöd är c:a 25 miljoner kr om året! Men det gäller ju inte svenska barn, säger ni. Nej, men *det angår oss!* Och på tal om barnen är just nu praktiskt taget hela Sveriges kvinnorörelse i aktion för *svenska barns* psykiska hälsa genom att på olika sätt samla pengar och stödja den s. k. PS-aktionen. Det samarbete som under 1960 inlett mellan socialstyrelsen och de svenska kvinnoorganisationerna kring barn- och ungdomsfrågorna talar sitt tydliga språk om den betydelse kvinnoorganisationerna tillmättes på grund av sina nära kontakter med hemmen och husmödrarna och vederlägger talet om att kvinnoorganisationerna ej skulle behövas längre.

Vår tidning strävar att belysa just sådana här frågor och mobilisera kvinnorna till försvar för barnens och hemmens intressen. Därför intar också frågan om arbetet för *freden* en central plats i dess spalter, ty fredens trygghet är grundförutsättningen för allt framtidskridande, för livet självt.

Vi vet att tidningen har en viktig roll att fylla. Det vet också alla våra energiska medhjälpare runt om i landet, som outtröttligt arbetar för att öka dess spridning. Vi tackar våra trofasta kommissionärer och medarbetare för det gångna året. I förhoppning om att 1961 skall bli ett framgångs år för fredssträvandena önskar vi dem och alla våra trogna läsare GOD JUL och GOTT NYTT ÅR!

Redaktionen och expeditionen



KDV 15 år



Vid månadsskiftet november—december är det 15 år sedan Kvinnornas Demokratiska Världsförbund bildades, som i dag med sina över 200 miljoner medlemmar är världens största kvinnoorganisation.

Vår stora världsorganisation bygger på samarbete mellan kvinnorna i hela världen oavsett politiska och trosuppfattningar och oberoende av ras och hudfärg. Därför åtnjuter den också ett grundmurat förtroende, inte minst bland kvinnorna i de s. k. underutvecklade länderna, som i KDV ser en outtröttlig rådgivare och hjälpare i deras kamp för människovärde och bättre sociala villkor. KDV är en mäktig stimulator för kvinnorna i hela världen i kampen för fred och socialt framtidskridande och det är med glädje och tacksamhet vi ser tillbaka på dess 15-åriga verksamhet som betytt så oändligt mycket för att föra kvinnorna i de olika världsdelarna och länderna närmare varandra.

Den 30 november—4 december firas jubileet i Warszawa, där KDV:s rådsmöte äger rum. I nästa nummer

av vår tidning kommer vi att ägna utrymme åt jubileet och rådsmötets förhandlingar.

Lösning till korsord nr 5

K	R	U	S	B	Ä	R		A	L	B	I	N
R		R		A	N	A		N	R			I
10	M	S	E	N			11	K	O	P	I	E
	C		I	A		A		A		D		G
12	K	A	N	S	L	13	R	14	S	M	A	L
			N			15	R	16	V	S		
17	T	E	G	18	A	R	19	R	A	G	20	A
					21	N	E	22	K	A		
23	R	A	K	A	S		24	A	K	T	N	I
	O		I	I				R		B		O
28	H	A	T	S	K	A	L	29	O	S	A	M
	M		T				30	A	K	T		
32	A	N	A	D	E		33	R	O	S	T	A

PRISTAGARE:

1:a pris: Karin Kilander, Kringelvägen 24, Mariehäll.

2:a pris: Agnes Ottosson, Storgatan 90, Hovmantorp.

3:e pris: Astrid Ericksson, Kungsvägen 6 B, Eskilstuna.

Lösningarna skall vara redaktionen tillhanda senast den 20 januari. Märk kuvertet "Julkrysset". De tre först öppnade rätta lösningarna belönas med bokpriser.



Nr 8-9

Pris 1:50